

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזָּהָר

הַמְתַּרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְנַקֵּד

מִהַתַּנָּא הָאֱלֹקִי רַבּוֹ שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

זָהָר חֲדָשׁ

פְּרֻשֵׁת חֻקַּת

תַּרְגוּם קַל וְנֶחְמַד לְמַעַן יְרוּיַח הַלֹּמֵד בּוֹ

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזָּהָר הָעוֹלָמוֹ"

בְּעִיָּה "ק בֵּית שְׁמוֹשׁ תּוֹכֵב" א

אֱלוֹל תַּש"ע לַפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִישַׁת חֻקַּת

וַיִּסְעוּ מֵהַר הַהָר דְּרָךְ יָם סוּף (במדבר כא). הָרִי הַעִירוּ
 הַחֲבֵרִים, שְׁנַסְעוּ מִלְּמַד תְּלִמּוּד, שְׁנִקְרָא
 הַר הַהָר. לָמָּה נִקְרָא הַר הַהָר? מִשּׁוֹם שְׁמִשָּׁם
 יוֹצֵאת הַזָּרָא לְעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (שמות כד) אֲשֶׁר
 כְּתַבְתִּי לְהַזְרֹתָם, וְזוֹהִי תוֹרַת שְׁבַעַל פֶּה.

אֲבָל בֵּא וּרְאֵה, סוּד הַחֲכֻמָּה יֵשׁ כָּאֵן. הַמְּקוֹם
 נִקְרָא הַר הַהָר, דְּרָךְ הוּא לְיָם סוּף, סוּף
 הַדְּרָגוֹת, שְׁהִיָּתָה מְנַהִיגָה לְפִנְיָהֶם בְּמִדְבָּר וּמְלַמְּדַת
 אוֹתָם דְּרָכֵי הַחַיִּים, מִשּׁוֹם שְׁהִיא הַדְּרָךְ לְהַכְנִים
 לְעוֹלָם הַבָּא.

וְהֵם נָסְעוּ מֵאַחֲרֶיהָ וּמִדְּרָבָה, וְהִלְכוּ אַחַר דְּרָךְ
 הַנְּחָשׁ הַעֲקָלָתוֹן, שְׁשׁוּלֵט בְּאֶרֶץ אֲדוֹם, וְאִז
 (במדבר כא) וַתִּקְצַר נַפְשׁ הָעָם בְּדָרָךְ, מִשּׁוֹם שְׁטָעוּ
 מִדְּרָךְ הַחַיִּים. אִז, (שם) וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֵלֵהֶם
 וּבְמִשָּׁה. כִּפְלֵם הַתְּרַעְמוּ - בְּתוֹרַת שְׁבַעַל פֶּה
 וּבְתוֹרַת שְׁכַתָּב. כִּי אִיֵּן לָחֶם - זֶה תוֹרַת שְׁבַעַל
 פֶּה. וְאִיֵּן מַיִם - זֶה תוֹרַת שְׁכַתָּב, וְהוּא לָחֶם

הַקְּלָקֵל, שָׁקֵל תְּיָה בְּעֵינֵיהֶם דְּבַר הַתּוֹרָה שְׁפַעַל
פֶּה.

בֹּא וּרְאֵה, אַחֲרָי יְמֵינוּ שֶׁל הַמְּלָךְ, הַסֵּתֵלֵק,
וְהַסֵּתֵלְקוֹ שְׂבָעָה הָעֲנָנִים מֵהֶם, אִז חֲזָרוּ
לְאַחֲרֵיהֶם שְׂבַע דְּרָגוֹת, בְּשִׁנְסֵעוֹ מִבְּאֵר הַמַּיִם
הַנוֹבְעִים הַזֶּה, שֶׁהִיָּתָה מְנַסֶּכֶת לְקַבֵּל עַל מַלְכוּת
שָׁמַיִם. שְׁתַּרְי בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹלָיִם בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת
מִמַּטָּה לְמַעְלָה. אַחַר כֵּן חֲזָרוּ לְאַחֲזֵרֵיהֶם, וְנִדְבְּקוּ
בְּנַחֲשׁ הָעֵקֶלְתוֹן שְׂשֵׁט בַּיָּם, שְׁתַּרְי יֵצְאוּ מִהַרְשׁוֹת
הָעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתָן שְׂבַע דְּרָגוֹת שְׁחֵטְאוּ בְּהֵן,
וְהַסֵּתֵלְקוֹ מֵהֵן. וְאִז הִיָּתָה לוֹ רֵשׁוֹת לְנַחֲשׁ הַתְּחֵתוֹן
לְשֵׁלֵט בָּהֶם, וְהוּא (שם יג) עֲמֵלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנְּנֵב,
אִם לֹא שְׁחֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה וְנִדְבְּקוּ בְּקוֹל יַעֲקֹב, וְאִז
שְׁלְטוּ בְּאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, וְנִמְסַר בִּידֵיהֶם.

וְאַחַר כֵּן חֲזָרוּ לְסִרְחוֹנָם, וְחֵטְאוּ בַּמָּקוֹם שֶׁל
תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְחֲזָרוּ לְאַחֲזֵר שְׂבַע דְּרָגוֹת.
אִז הִתְעוֹרַר הַנְּחָשׁ הָעֲלִיּוֹן לְשֵׁלֵט עֲלֵיהֶם, שְׂכַתוֹב
(שם כא) וַיִּשְׁלַח ה' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרָפִים. מֵה

זֶה שְׂרָפִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עֹמְדִים
בְּמַעַל לוֹ. שְׁנַיִם הָיוּ, וְחָזְרוּ לְהִיּוֹת אֶחָד, תִּנְיָנָם
בְּתוֹב חֶסֶד.

וְכַמָּה נְחָשִׁים יֵצְאוּ מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָעֲלִיּוֹן
וְהַתְּחָבְרוּ בָהֶם. אִזּוֹ חָזְרוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
וְנִדְבְּקוּ בְּצַד הַרְחָמִים, לְהוֹרִיד רַחֲמִים, לְבִשָׁם אֶת
הָעוֹלָם, וְהוֹסֵר הַנְּחָשׁ, וְהַתְּבַשְּׂמוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת.

בֵּא וּרְאֵה, בְּשִׁחְטָאוֹ, כְּתוּב וַיִּדְבֵּר הָעַם בְּאֱלֹהִים
וּבַמִּשְׁתֶּה. בְּשִׁחְזָרוֹ בְּתִשׁוּבָה, כְּתוּב (במדבר כא) כִּי
דִבְרָנוּ בַּה' וּבָדָה. אֵלֶּיךָ רָצוּ לְהַחְזִיר הַיָּמִים מִהַמְּקוֹר
הָעֲלִיּוֹן לְמָקוֹמָם, מִתּוֹרָה שֶׁבְּכֻתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל
פֶּה, וְנִדְבְּקוּ בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן שָׁבוּ הַכֹּל תְּלוּי לְבִשָׁם
אֶת הַמְּקוֹם, וּלְהַשְׁפִּיעַ מִיָּם עֲלִיּוֹנִים לְמָקוֹם
שֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, מִשׁוּם כִּי דִבְרָנוּ בַּה' וּבָדָה.

בֵּא וּרְאֵה, בְּשִׁאֲרָם חוֹטֵא בְּמָקוֹם הַדִּין, כְּאֵלֹ
חֲטָא בְּמָקוֹם הַדִּין הָעֲלִיּוֹן. כָּל שֶׁכֵּן כְּאֵן,
שֶׁכֵּל יֵם חֲטָאוֹ, בְּאֱלֹהִים וּבַמִּשְׁתֶּה. וּמָה הַטַּעַם כְּאֵ
עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ? מִשׁוּם שֶׁהֵם נְחָשׁוּ וְאָמְרוּ, אִם לֹא

יבא עלינו תדין - אין לנו להשתדל בתורה, ואם
יבא - נשתדל בה.

עשה לך שרף (דף סב ע"א) (שם), כמו שנאמר (ישעיה ו)
שרפים עמדים. משום שפיון ששבו
בתשובה עליונה, תרי הם בתיכלי, כמו שרפים
עליונים שמשמשים לפני. ושם אתו על גם,
להגביה אותם למעלה, שמניק אותם מקום מופת
העליון בכנפיה להצילם מהנחש, כמו שנאמר
(שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי, ולכן ושם אתו על גם
וראי.

בא וראה, (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם,
שהרים את דגלו על הכל. אף פאן הרים את
דגלם על הכל. ומה הטעם עשה אותו מנחשת?
משום שנחשת במקום החיים תלויה, המקום
שיעקב שרוי שם. משום כך וחי, וחי וראי.

ובא ראה כמה הוא עליון כח התשובה על הכל,
משום שפשאדם שב לפני רבונו, אז
מתמלאת באר מים חיים, ויוצאים מעינוותיה לכל

הַצְּדִידִים, וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל יָשֻׁבֵת וְיֹשֵׁבֵת, בְּשָׁנִים עָשָׂר
שָׁעָרִים, לְהַשְׁקוֹת חַיּוֹת קַטְנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

בְּשִׁשָּׁנֵינוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה, אָזִי אָמְרוּ שִׁירָה.
וְאוֹתָן שִׁבְעַת הַדְּרָגוֹת שִׁשָּׁנֵינוּ מֵאַחֲרֵיהֶן,
הִחְזִירוּ אוֹתָן בְּשִׁירָה שְׁלֵחָה, וְהֵעֵלוּ אֶת הַבָּאָר
הָעֲלִיוֹנָה לְמַעְלָה, שֶׁנִּפְרָד הִנְחָשׁ מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (כַּמְדָּבָר כ"א) אִזּוּ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל וְגו', עָלֵי בָאָר
עָנּוּ לָהּ, שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּמִתְחַפְּרַת הָאֵם
הַתְּחַתּוֹנָה בְּעֲלִיוֹנָה.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ש"ס) בָּאָר חֲפְרוּהָ שָׂרִים - זֶהוּ הָאֵב
וְהָאֵם שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתָהּ. כְּרוּהָ גְדִיבֵי הָעָם -
אֵלוּ הָאֵבוֹת. מִי כְּרוּהָ? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ג) וְאֶכְרָה
לִי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף. אֵלוּ הָאֵבוֹת. וְזָרַע יִשְׂרָאֵל
שֶׁהִתְחַפְּרוּ עִמָּהּ, בְּמ"ו בְּנִיִּסָּן, וְהִתְעוֹרְרָה יָד רָמָה,
שֶׁנִּקְרָאת כֶּסֶף, יְמִין הַמְּלֹךְ עֲלֵיהֶם.

בְּמַחֲקָק בְּמִשְׁעֲנָתָם (כַּמְדָּבָר כ"א) - עַל יַד מִשָּׁה,
שֶׁהוּא מְחֻקָּק, הִתְחַפְּרָה עִם שָׁנִים עָשָׂר
שְׁכָתִים, שֶׁהֵם בְּנֵיהָ שִׁשְׁוֹרִים סְכִיבָה. מַה זֶה

בְּמִשְׁעַנְתֶּם? בֵּא וְרֵא, בְּשִׁינְרֵאל מִשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה, שְׁנַתְנָה עַל יַד הַמְּחֻקֵּק, אִז תּוֹמְכִים
 בַּשְּׂכִינָה אוֹתֶם שְׁנִים עָשָׂר עַמּוּדִים שְׁלֹמְעָלָה, וְעַל
 זֶה בְּמִשְׁעַנְתֶּם, שְׁהִיא נִשְׁעֶנֶת עֲלֵיהֶם.

וּבֵא רֵא, שְׁנִים עָשָׂר שְׁעָרִים יֵשׁ לְבֵּאֵר הַקְּדוּשָׁה
 הַזֶּה, הַקְּרִיָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁנִקְרֵאת יְרוּשָׁלַיִם.
 וּמֵאוֹתָם הַשְּׁעָרִים יּוֹצְאוֹת לְעוֹלָם שְׁתֵּים עָשָׂרָה
 מִתְּנֹת עֲלִיוֹנוֹת: מוֹכָה וְשִׁמְחָה, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם,
 עֲזָרָה, בַּפְּרָה, תּוֹרָה, חֲכָמָה, וְחַיִּים וְרִצּוֹן וְעֲשָׂר
 וְכָבוֹד. וְכָל שֶׁכֶט וְשֶׁכֶט יִנְקוּ לוֹ מִתְּנָה עֲלִיוֹנָה.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם) וּבְמִדְבָר מִתְּנָה. מַה זֶה מְדַבֵּר?
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר ד) וּמִדְבָרְךָ נְאוּהָ. מֵאוֹתוֹ
 הַמְּדַבֵּר בָּאָה לָהֶם מִתְּנָה עֲלִיוֹנָה, בְּזִמְנֵי הַזֶּה
 בְּשֵׁאִינָם פּוֹרְשִׁים מִלְתַּמּוֹד בָּהּ.

וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים, שְׁכַשְׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה,
 נִדְבָק בַּשְּׂכִינָה. שְׁחַרֵי מָרָם שְׁנֵשָׂא, אִין שׁוֹרָה
 עֲלִיו, שְׁאִין שְׂכִינָה שׁוֹרָה עַל מְקוֹם פְּגוּם.

וּבְשֵׁאִינָהּ שׁוֹרָה עֲלָיו, הִיא מוֹנֵעַת מִמְּנוּ שְׁתִּים
עֲשֶׂרָה מִתְּנוֹת עֲלִיזוֹת.

וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲכָרִים, כָּל הַשְּׂרׁוּי בְּלֹא אִשָּׁה,
שְׂרׁוּי בְּלֹא מוֹבָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) לֹא
טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּלֹא שְׂמֻחָה - שְׂפָתוֹב (דברים
יד) וְשִׂמְחַת אִתָּה וּבֵיתְךָ. בְּלֹא בְרָכָה - שְׂפָתוֹב
(יחזקאל מד) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ. בְּלֹא שָׁלוֹם - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ה) וַיִּדְעֶתָ כִּי שָׁלוֹם אֶהְיֶךָ. בְּלֹא עֲזָרָה
- שְׂפָתוֹב (בראשית ב) אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזר כְּנַגְדּוֹ. בְּלֹא
כְּפָרָה - שְׂפָתוֹב (ויקרא טז) וְכִפֵּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת בֵּיתוֹ.
בְּלֹא תוֹרָה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ו) הֵאֵם אֵין עֲזָרָתִי
בִּי וְתִשְׁיָה נִדְחָה מִמֶּנִּי. בְּלֹא חֲכָמָה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(משלי יד) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה. בְּלֹא חַיִּים -
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
אֶהְבֶּת. בְּלֹא רְצוֹן - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) מִצָּא
אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפְקֶר רְצוֹן מֶה'. בְּלֹא עֵשֶׂר - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם לא) פָּטַח פֶּה לֵב בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל לֹא יִחָסֵר.
בְּלֹא כְבוֹד - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לא) אִשָּׁת חַן תִּתַּמְדֶּךָ
כְּבוֹד.

מִשׁוּם שֶׁהָאִשֶּׁת חִיל הָיָה נִקְרָאת יִרְאת ה', כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) יִרְאת ה' מְהֹרָתָה. וְכִשְׁנֵשָׂא
 הָאִישׁ, כָּל שָׁנִים עָשָׂר הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, לְהוֹסִיף
 בְּרֻכּוֹת עַל רֵאשׁוֹ, בְּדֵי שֵׁיִשֵּׁב בְּסֶתֶר הַגְּבִירָה,
 וַיִּשְׁתַּלֵּם כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

וְעַל זֶה (במדבר כא) וּמִדְבַר מִתְנָה, וּמִמִּתְנָה
 גִּחְלִיא"ל. הַנְּחָלִים שֶׁל אֵל שׁוֹפְעִים עֲלָיו.
 וּמִנְחִלִיאֵל בָּמוֹת. מַה זֶה בָּמוֹת? הַסְתַּלְקוֹת,
 שֶׁהַסְתַּלֵּק וַיֵּשֶׁב בְּרוּמֵי הָעוֹלָם, וְהַשְׁתַּדֵּל בְּדַבְרֵים
 עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּמִבָּמוֹת הַגִּיָּא, פִּרְשׁוּתָהּ. אֲבָל בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁאָדָם
 נִדְבֵק בַּתּוֹרָה וַיּוֹשֵׁב בְּרוּמֵי הָעוֹלָם,
 צָרִיךְ לוֹ לְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ, בְּדֵי שֵׁיִצֵּר הָרַע,
 הַקְּטַנּוֹר שֶׁמְקַטְרֵג עֲלָיו, לֹא יִשְׁלַט עֲלָיו לְהַסִּיטוֹ.
 וְעַל זֶה וּמִבָּמוֹת הַגִּיָּא - צָרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ גִּיָּא,
 בְּדֵי שֵׁיִפְרֹד מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ שֵׁיִוֹשֵׁב בְּשִׂדָה מוֹאֵב, וְדַאי,
 תֵּיִצֵּר הָרַע שֶׁנִּקְרָא לוֹט, וְשָׂרוּי בְּמוֹאֵב, בְּשִׁבִיל
 שֶׁתְּהִתְדַבְּקוֹת שְׁלוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהוֹצִיא אֶת פְּרֵי

הַמַּעֲשִׂים הַרְעִים בְּעוֹלָם הָיָה בְּמוֹאָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית יט) וַתֵּלֶד הַכְּבִידָה בֵּין וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב.

וְאִם אָדָם נִפְרָד מִמֶּנּוּ, הוּא עוֹלָה לְהִיּוֹת רֵאשׁ,
וְלִשְׂרוֹת בַּפְּסָגָה. מַה זֶה פְּסָגָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים מח) פִּסְגוּ אֶרְמְנוֹתֶיהָ. וְנִשְׁקָפָה (במדבר כא) -
שֶׁהִסְתַּכְּלוּת שְׁלֹמֶעֱלָה בּוֹ. עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן - זֶה
הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנִּקְרָא יְשִׁימֹן, שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּפְּסָגָה
חַזוֹ, הַקְּרִיָּה הַקְּרוֹשָׁה יְרוּשָׁלַיִם.

דָּבָר אַחֵר, כְּשִׁישְׂרָאֵל חֲזָרוּ בְּתִשְׁבָּה וְהֵעֵלוּ אֶת
הַבָּאֵר לְמַעְלָה, נִתְּנָה לָהֶם בְּמִתְנָה, וּכְשֶׁשָּׁבוּ
לְדָרֶךְ רָעָה, אָז וּמִכְמוֹת הַנִּיָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים
ג) וַיָּשָׁב בְּנֵי־אֱמֹנִי מוֹל בַּיִת פְּעוֹר. עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא
יָשָׁבוּ לְמַטָּה בְּנֵי־אֱמֹנִי. אֲשֶׁר בְּשׂוּדָה מוֹאָב - מִשּׁוּם
שֶׁחֲצַד שֶׁל מוֹאָב נָרַם לָהֶם.

וְאַחֵר שֶׁקִּבְּלוּ אֶת עֲנָשָׁם, עָלוּ לְרֵאשׁ, וְהִרְיָמוּ
דְּגֻלֵיהֶם עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כה)
וַיְהִי אַחֲרַיִם הַמִּנְגֶּפֶת וְכוּ', שָׂאוּ אֶת רֵאשׁ. לְהָרִים
דְּגֻלָּם עַל הַכֹּל.

בֹּא וּרְאֵה, הַבָּאֵר הַזֶּה נִקְרְאָת מְנַחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (בראשית מג) וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מְנַחָה. תִּחְכְּרוּ מְנַחָה
 לְבַעֲלָהּ, שֶׁגֵּרְמַתֶּם שְׂיִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, כְּשֶׁהוֹרִידוּ אֶת
 הַצְּדִיק הַהוּא לְמִצְרַיִם.

וְזוֹהִי תוֹרַה שֶׁבַעַל פָּה, וְנִקְרְאָת בָּאֵר, שְׂכַת־טוֹב
 (דברים א) הוֹאִיל מִשָּׁה בָּאֵר. וַיֵּשׁ בָּהּ שְׂשָׁה
 סְדָרִים. מִשּׁוֹם כֶּף תַּעֲלֶה שֵׁשׁ דְּרָגוֹת מִי שְׂיִתְעַסֵּק
 בָּהּ.

וְהוּא שְׂכַת־טוֹב וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה. מַה זֶה מְדַבֵּר? כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וּמִדְּבַרְךָ נִאֶוֶת. מִתְּנָה, גּוֹרֵם לְצְדִיק
 שְׁנוֹתָן לוֹ מִתְּנָה. וּמִמִּתְּנָה נִחְלִיאֵל - אֵלּוּ הַתְּנַחֲלִים
 הָעֲלִיּוֹנִים, יִצַּח וְהוֹד. וּמִנִּחְלִיאֵל כְּמוֹת - זוֹ
 הַהִסְתַּלְקוֹת לְמָקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ שׁוֹרָה. וּמִכְּמוֹת הַנִּיּוֹא
 אֲשֶׁר בְּשׂוֹרָה מוֹאֵב - זֶה יִצְחָק שְׂיִוָּשֵׁב בְּאוֹתוֹ שְׂוֹרָה,
 שְׂכַת־טוֹב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשׂוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ
 שְׂוֹרָה הַתְּעוֹרֵר עֲלֵיהֶם הַדִּין, עַד שְׂיִשְׁבוּ בְּנִיּוֹ. רֵאשׁ
 הַפְּסָקָה - זֶה אֲבָרָהֶם, הָרֵאשׁ שֶׁל כָּלֶם.

וּבֹא רְאֵה, כְּשִׁירְד יוֹסֵף לְמִצְרַיִם, רְאֵה ^(דף סב ע"ב) יַעֲקֹב
 בְּחֻכְמָה, וְרִמּוֹ לָהֶם שִׁיזְרִידוּ לְשֵׁם הַמְּנַחָה,
 שְׁתִּיחָה מְנַחָה עֲלֵיהֶם בְּגִלוֹת. וּבְמְנַחָה הַזֶּה שְׁשָׁה
 צְדָדִים כְּלוּלִים. מְעַט צָרִי וּמְעַט דְּבֶשׂ.

מָה הַטַּעַם מְעַט מְעַט? בֹּא וּרְאֵה, כְּשִׁנִּי אָדָם
 אֵין מַעֲשִׂיהֶם כְּשֵׁרִים לְמַעֲלָה, אִזְ צַד הַיְמִין
 מִתְרַפֶּה, וְשׁוֹלֵט הַשְּׂמַאל, וְעַל זֶה (בראשית מג) מְעַט
 צָרִי וּמְעַט דְּבֶשׂ, זֶה תָּמָר, שְׂמֹס־תֵּלֵק הַזֶּכֶר
 מִתְנַקֵּבָה, וְאִז מְעַט מְעַט. נִכְאֵת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (מ"ב
 ב) וַיִּרְאֵם אֶת כָּל בֵּית נִכְתָּה. (בראשית מג) וְלֹט כְּטָנִים
 וְשִׁקְדִים - תְּרֵי שֵׁשׁ דְּרָגוֹת כָּאֵן שְׂכָלוֹלוֹת בְּמְנַחָה
 הַזֶּה.

וְעַם כָּל זֶה, אֵף עַל נֵב שִׁירְדָה, מְעַט צָרִי כָּא
 מְשׁוּם שִׁיזְשָׁבֵת בְּגִלוֹת, וּכְשִׁתַּעֲשׂוּ אֶת
 הַמְּנַחָה הַזֶּה, אִז (שם) וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רִתְמִים. אֵל
 - זֶה אֲבָרְהָם. שְׂדֵי - זֶה יִצְחָק. יִתֵּן לָהֶם רִתְמִים -
 זֶה יַעֲקֹב. לְפָנֵי הָאִישׁ - זֶה יוֹסֵף. כָּל הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ
 יִתְחַבְּרוּ. וְאֵנִי כְּאֲשֶׁר שְׂכָלְתִּי שְׂכָלְתִּי. שְׂכָלְתִּי -

בְּמִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן, שְׂכַלְתִּי - בְּמִקְדָּשׁ שְׁנִי. לֹא אֲשַׁכַּל
עוֹד. וְכָל זֶה בְּחֵטָא אוֹתוֹ צְדִיק שֶׁהוֹרִידוֹ לְמִצְרַיִם.

וּבֹא רֵאָה, שְׁתִּים עֲשָׂרָה שָׁנִים יָשַׁב הַצְּדִיק הַהוּא
בְּבֵית הָאֱסוּרִים. מִשׁוֹם כֶּךָ שָׁנִים עֲשָׂר
שְׂבָטִים בְּגִלוֹת אֲדוֹם, בְּשָׁבִיל מַאֲה בְּרָכוֹת שֶׁמִּנְעוּ
מִכָּל יוֹם.

וְשָׁנָה אַחַת לְחוּד יָשַׁב בְּבֵית פּוֹטִיפָר, שְׂכַתוֹב
(בראשית לט)
וַיְהִי בְּרַבַּת ה' כָּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ
בְּבֵית וּבִשְׂדֵהוּ. בְּבֵית - זוֹ חֲצִי שָׁנָה שֶׁקָּר יוֹרֵד
לְעוֹלָם. וּבִשְׂדֵהוּ - זוֹ חֲצִי שָׁנָה שֶׁאָדָם יוֹשֵׁב
בְּעִבּוֹדָתוֹ בִּשְׂדֵהוּ. נִשְׁאַרוּ שְׁתֵּים עֲשָׂרָה שָׁנִים שֶׁיָּשַׁב
בְּבוֹר הַהוּא. אִזּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרֵר עֲלֵיהֶם
הַבוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, גְּלוֹת עֲשׂוֹ. וְעַל זֶה וְהוֹרִידוֹ
לְאִישׁ מְנַחָה. וּכְסוּף הַגְּלוֹת, מִשׁוֹם שֶׁהֵם נָתְנוּ
מְנַחָה, הַתְּקִיִּם בָּהֶם (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֵיכֶם
מִכָּל הַגּוֹיִם מְנַחָה לָהּ.

וּבֹא רֵאָה, הַמְּנַחָה הַזֹּאת נִקְרָאת אֶרֶץ קְדוֹשָׁה,
וּמִשְׁתַּבַּחַת בְּשִׁבְעָה פְרוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ,

בְּשֵׁהיָא בְּהַתְּחַבְרוּת לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן צָוָה אוֹתָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּשִׂיבְנָם לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה,
שִׂיחַבְרוּ אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ.

וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב (דברים כו) וְלִקְחַתָּ מִרְאשֵׁית כָּל פְּרִי
הָאָדָמָה. אָדָם - זֶה יַעֲקֹב. בְּשִׂמְת־חֲבֵרַת כּו
הָאֵם הָעֲלִיזָנָה, שֶׁנִּקְרְאת ה', וּמַעֲטָרַת אוֹתוֹ, אִז
אוֹתוֹ הָעֵץ הַגָּדוֹל נוֹתֵן פְּרִי, וְנִקְרָא בְּשִׁלְמוֹת
אָדָמָ"ה.

וְיִשְׁמַת בְּטָנָא - זוֹ הַגְּבִירָה, שְׂפָא לָהּ אוֹר מִמְנוֹ,
וְשָׁם בָּהּ אוֹר עֲלִיּוֹן שְׂפָא לוֹ מִהֲרֵאשֵׁית.
וְאִז, וְהִלְכַת אֶל הַמְּקוֹם. וּמִי הוּא פְּרִי הָאָדָם
שֶׁלְמַעְלָה? זֶה יוֹסֵף, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, פְּרִי מֵאוֹתוֹ עֵץ
הַחַיִּים. וְאוֹתוֹ הַפְּרִי תִּחְבֵּר בְּטָנָא. וְאִם לֹא תִלְךְ
עִם הַפְּרִי הַזֶּה, הַשְּׂמֵר מִלְּלַכַת לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם,
שְׂלֹא תִשְׂרַף אוֹתָךְ בְּשִׁלְהֲבַתָּהּ.

כִּךְ אָמַר יַעֲקֹב לְבָנָיו, הַשְּׂמְרוּ מִלְּרַדַת לְמִצְרַיִם
אִם לֹא תוֹרִידוּ לְאִישׁ אֶת הַמְּנַחָה הַהִיא.
וּבְשִׁתְּרֵדוּ, תִּתְפַּיְסוּ כְּאֶחָד, וְכָל הָעוֹלָם בְּשִׂמְחָה.

וּבֹא רֵאֵה מַה כָּתוּב, (בראשית מג) וַיְכִינּוּ אֶת הַמִּנְחָה
 עַד בֹּא יוֹסֵף. שֶׁהַמִּנְחָה הַזֹּאת הִתְקַנְתָּה בְּשָׁנִים
 עֶשְׂרֵת הָעֲמוּדִים שָׁלָה, עַד שֶׁבָּא בַּעֲלָהּ לְהִתְחַבֵּר
 עִמָּה בְּצִהְרִים. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן הֵם יֹאכְלוּ שֵׁם לֶחֶם,
 וְסֵם הַחַיִּים יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים י) קוֹמָה ה' אֵל נִשְׂא יָדָי.
 לְהִגְבִּיר אֶת הַיְמִין עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (שמות ו) נִשְׂאֲתִי אֶת יָדַי. וְזוֹ הַיְמִין הָעֲלִיוֹנָה,
 שֶׁנִּקְרְאת אֵל, שֶׁהֲרִימָה דְגֻלָּה לְמַעְלָה. וְעַל זֶה (דברים
 כו) וּבָאתְ אֵל הַכַּהֵן, וְנָהוּ צֶדֶד הַיְמִין שֶׁהִתְעוֹרֵר
 בְּעוֹלָם, וְהוּא יִקְבֹּל מִמֶּךָ אוֹתָהּ הַמִּנְחָה, וְיִקְבֹּל
 אוֹתָהּ בַּיְמִין.

וְעַל זֶה כָּתוּב (דה"א כט) לָךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה. מַה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּתוּב כִּי כָל בְּשָׁמַיִם.
 וְהִתְחַבֵּר בְּאָרְץ רֵאשִׁית הַפְּרִי הַזֶּה, וְכָל הַכְּתָרִים.

וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קלד) שִׂאוּ יְדֵיכֶם קִדְשׁ. קִבְּלוּ
 אוֹתָהּ מִנְחָה שֶׁנִּקְרְאת יְדְכֶם שֶׁל הַיְמִין,
 וְהַשִּׂאוּ אוֹתָהּ לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ, שֶׁהֵינּוּ שֶׁכֶת,

הַשָּׂאוֹ אוֹתָהּ לָהּ. וְאִזּוּ וּבָרְכוּ אֶת ה', וְהִיא
 מִתְּבָרְכַת מִן הַכֹּל עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּכַהֵן,
 שֶׁהוּא עֲנַף הָאֵילָן הָעֲלִיּוֹן, שֶׁנִּקְרָא חֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה
 שֶׁהִתְלַבֵּשָׁה בּוֹ. וּמֵאוֹתוֹ הָעוֹף יוֹצֵאוֹת כָּל הַתְּבָרְכוֹת
 לְעוֹלָם.

וְחֲשֻׁבוֹן הַכֹּהֵן הַזֶּה שִׁבְעִים וְחֲמִשׁ. שִׁבְעִים
 וְשִׁתִּים, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים וְשָׁנִים צְדָדִים,
 רְשׁוּמִים בְּצַד הַחֶסֶד. וְשִׁלְשָׁה שְׁנֵשְׂאָרוֹ כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ
 דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶן. וְלֹא צָרִיךְ הַכֹּהֵן
 לְהַפְסִיק בֵּין אוֹתוֹ הַלְבוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ,
 שֶׁלֹא לְהִרְאוֹת פְּרוּד בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן. וְאִזּוּ מִתְּבָרְכִים
 עֲלִיּוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים עַל יָדוֹ.

וּבֵא רְאֵה, אֵלְמָלֵא אוֹתָהּ הַמְּנַחָה שֶׁיִּרְדָּה עִמָּהֶם
 וּמִבְּקֻשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, לֹא יֵצְאוּ מִשָּׁם. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת ב) וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן
 הָעֲבֹדָה. הָאֱלֹהִים - זוֹ הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה. מִן הָעֲבֹדָה
 - זוֹ מְנַחָה, שֶׁהִיא עֲבוּדָה, וְהִיא מִתְּפַלְלָת עַל

בְּנִיָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קט) וַאֲנִי תִפְלָה. וְנִקְרְאת
עֲבוּדָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בִּן עֵדֶן, וְצָרִיךְ לְעִבֹד אוֹתָהּ.

וְהִיא קִיּוּם הָעוֹלָם. וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבָרִים, עַל
שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה -
זֶה יַעֲקֹב, עַל הָעֲבוּדָה - זוֹ תּוֹרָה שֶׁבַעֵל פֶּה, וְעַל
גְּמִילוּת חֲסָדִים - זֶה אֲבָרְתָם. דְּבַר אַחֵר, עֲבוּדָה -
זֶה יִצְחָק, וְהַכֹּל אַחֵר.

וּבְשִׁמְתֵּי יוֹרֵד הַכֶּהֵן הָיָה לְעֲבוּדָה הַיּוֹם, אֲזַי יוֹרֵד
לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם לְאֶרֶץ הַיּוֹם, וְזֶן אֶת
יּוֹשְׁבֵיהָ. וּמָה הַלָּחֶם? זֶה הַלָּחֶם שֶׁהִתְעַלָּה לְמַעְלָה,
וְהַמְּזוּן בְּמִזְל הַתְּלוּיִים. וּמִטַּל הַיּוֹרֵד בְּשֶׁבֶת נוֹתֵן
מְזוּנוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהִיא הַקִּיּוּם שֶׁל מַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא מוֹצִיא אוֹר לְמַעְלָה.

וְעַל זֶה, (שם) הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֶהוּ בַּשָּׂדֶה, מִשּׁוּם
שֶׁהַיּוֹם הַיּוֹם מְקַבֵּלֶת הַשָּׂדֶה הַיּוֹם הַשְּׂקָאָה
לְעֲצָמָהּ, אֲבָל לָעוֹלָם הַבָּא תִמְצָאוּ אֶת אוֹתוֹ יוֹם
טוֹב, זֶהוּ שָׂדֶה, שֶׁמֵאִיר בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ.

וּבֹא רֵאֵה, הַשֵּׁבֶת הַזֶּה נִקְרְאת כ"ל, מִשּׁוּם שְׂיִישׁ
 בָּהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים נִפְתְּחִים, וְהַתְּעוֹרֵר.
 וּכְשֶׁהֵכֵל הָיָה מִתְּעוֹרֵר לְכָלֵה, אֲזִי הָאִם הָעֲלִיזָה
 מִלְּבִישָׁה אֹתוֹ גְּבוּרֹת עֲלִיזוֹת, וּמִתְּעוֹרְרִים
 רַחֲמִים בְּעוֹלָמוֹת, וְהַתְּקוֹן הָעֲלִיזוֹן מִתְּתַקֵּן.

וְהוּא אֹתוֹ הָאֲפְרִיזוֹן. וְעַל זֶה פָּתוּב (שיר ג) אֲפְרִיזוֹן
 עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. אֵלֹה תִקְוֵנִי הָעוֹלָם.
 עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף - זֶה אֲבָרָהֶם. רְפִידָתוֹ זָהָב - זֶה
 יִצְחָק. מְרַכְּבוֹ אֲרָנָמָן - זֶה יַעֲקֹב, כּוֹלֵל שְׁנֵי
 הַצְּדָדִים, שְׂרוּכָב עַל הַכֶּסֶף, שֶׁנִּקְרָא אֲהֶבֶה קַטְנָה.

דָּבָר אַחֵר, תּוֹכּוֹ רְצוּף אֲהֶבֶה - זוֹ אֲהֶבֶה רַבָּה,
 שֶׁהִיא פְּנִימִית. מִפְּנֹת יְרוּשָׁלַיִם, כְּשֶׁהַתְּקִינּוּ
 אֶת הַמִּנְחָה הַזֶּה, שֶׁמֵּאִיר לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ.

וְעַל זֶה (בראשית מג) וַיְכִינּוּ אֶת הַמִּנְחָה, אֲזִי
 וַיִּשָּׂא מִשָּׂאתָ, חֵלֶק לָהֶם חֵלֶק. וּמֵאִיזְהוּ
 מָקוֹם נָתַן לָהֶם? מֵאֵת פְּנֵיו, זֶהוּ הַכֶּסֶף, שֶׁמִּזְוֶן
 הַכֵּל בּוֹ.

וּתְרַב מִשְׁאֵת בְּנִימִן (שם). מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שֶׁשְׂכִינָה בְּחֶלְקוֹ. מִמִּשְׁאֵת כָּלָם חֲמִשׁ
 יָדוֹת - בֵּא וְרֵא, ה' הֵאֱחָרֹנָה הוּזוּ נִקְרְאָת כָּלָה,
 כְּשֶׁמְחַבֵּר עָמָה כָּל, וְאִין מִתְיַשְׁבוֹת אֵלָא בְּחֶלְקוֹ
 שֶׁל בְּנִימִין. וְעַל זֶה חֲמִשׁ יָדוֹת הוּא קָבֵל, כְּשֶׁקָּבֵל
 אֶת תְּחֵ' הוּזוּ, שֶׁנִּקְרְאָת מְנַחָה, בְּחֶלְקוֹ. וְכָל חֲמִשִּׁים
 הַפְּרָכוֹת שֶׁבְּאוֹת מְכַל לְכַלָּה הוּזוּ, קָבֵל בְּנִימִין. מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא תִקְטָן מִכָּלָם.

מִשְׁאֵת כָּל הַשְּׂכִיטִים עֲשָׂרָה, מִשְׁאֵת בְּנִימִין
 הַתְּנַדְּלָה ה' פְּעָמִים עֲשָׂרָה. הֲרֵי חֲמִשִּׁים.
 וְהַכָּל בְּשִׁבִיל תְּחֵ' הוּזוּ שִׁשּׁוּרָה בְּחֶלְקוֹ. מָה הַטַּעַם?
 מִשּׁוּם שֶׁהִיא קְטַנָּה וְהוּא קְטָן, הַתְּרַצָּתָה בּוֹ לְשִׁים
 מְדוּרָה עִמּוֹ.

וְעַל זֶה פָּתוּב (שיר א) הִבִּיאֲנִי חֶמְלֶךָ תְּחַרְרִיו, זֶה
 בְּנִימִין, שֶׁהַכְּנִים אוֹתוֹ יוֹסֵף לְחַדְרוֹ. נִגְיֵלָה
 וְנִשְׁמַחָה, תְּיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת אֲנִילָה, לָמָּה זֶה נִגְיֵלָה?
 שֶׁכָּלָם הַכְּנִים בְּשִׁבִילוֹ שֶׁל בְּנִימִין. בְּךָ, מָה זֶה
 בְּךָ? זֶה כָּלָל שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהַתְּקִיִּים כְּשֶׁשָּׁמַר אוֹת

בְּרִית קֹדֶשׁ. נִזְכְּרָה דוֹרִיךְ מִיָּוֶן, שְׂפָתוֹב (בראשית מג)
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ.

וְעַל זֶה פָּתוֹב (שם) מִשְׁכְּנֵי אַחֲרִיךְ נְרוֹצָה, שְׂמִשְׁךְ
אֶת אֶחָיו לְשֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (חושע יא) בְּחִבְלֵי
אָדָם אֲמַשְׁכֶּם בְּעֵבְתוֹת אֲהַבָּה. זוֹ הָאֲהַבָּה שֶׁיִּרְדֶּה
עִמָּם לְדוֹר שָׁם, וְשִׁמְחוּ שָׁם בַּמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן,
שֶׁהִתְחַבֵּר עִם יוֹסֵף שָׁם, מִשּׁוֹם שֶׁשְׂמַר בְּרִית קֹדֶשׁ
שֶׁנִּתְּנָה לְשִׁמּוֹנָה יָמִים.

וְעַל זֶה פָּתוֹב (שיר א) מִיִּשְׂרָאֵל אֲהַבּוּךְ. מַה זֶה
מִיִּשְׂרָאֵל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צט) אֶתָּה בּוֹנֵנֵת
מִיִּשְׂרָאֵל. וּמִי הֵם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) מִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה.
אֵלֶּה נִקְרָאִים מִיִּשְׂרָאֵל וַדָּאֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב)
צַדִּיק וַיִּשָּׂר הוּא. וְנִכְלָל הַזְּכָר עִם הַנְּקִבָּה, הַמִּשְׁפָּט
נִכְלָל בְּצַדִּיק, וְצַדִּיקָה מִתְעוֹרְרָת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת,
וְעַל זֶה מִיִּשְׂרָאֵל אֲהַבּוּךְ וַדָּאֵי.

וַיִּשְׂרָאֵל אֲהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו (בראשית לז).
יִשְׂרָאֵל הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת, מַה זֶה

וישָׂרָאֵל? לְהַכְלִיל עִמּוֹ שְׂכִינָה, שְׂאֵהֲבָה אֶת יוֹסֵף.
כְּמוֹ בֶן שְׂנִינּוּ וְה' - הוּא וּבֵית דִּינּוּ.

וְכָל הַשְּׂבָטִים הוֹדוּ לוֹ עַל שְׂנֵאָהֶב מֵאֵב וְאֵם,
וּבִרְכוּ אֹתוֹ בְּרַבַּת עוֹלָמִים כְּלָם, שְׂוִית־יֵשֵׁב
בְּמִקוֹמוֹ בְּרֵאוּי.

וּמִנֵּיִן לָנוּ שְׂאֵפְלוֹ אָחִיו אָהֲבוּ אֹתוֹ? שְׂכָתוֹב (שִׁיר
*) עַל בֶּן עֲלָמוֹת אָהֲבוּד. מַה זֶה עֲלָמוֹת?
כְּמוֹ שְׂנֵאָמֵר (מַלְכִים *) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר. וְהֵם
בְּעוֹלָם הַנּוֹקְבָא, וְהֵם נִקְרָאִים עֲלָמוֹת.

אַחַר שְׂהֶסְתַּלַּק יוֹסֵף לְמַעַלָּה, מַה כָּתוּב? (שִׁיר *)
שְׂחוֹרָה אֲנִי וְנֵאָוָה, מִשּׁוּם שְׂהֶתְחַזְקָה
עֲלֵיהֶם הַגְּלוּת, וְעַם כָּל זֶה - וְנֵאָוָה, שְׂלֵא הִתְעַרְבוּ
בָהֶם. בְּאֵהֲלֵי קָדֵר, נִשְׁחַרְתִּי בִינֵיהֶם, שְׂגֹזְרוּ עָלַי
כְּמַה גִּזְרוֹת רָעוֹת, וְעַם כָּל זֶה אֲנִי הִיא בִּירֵיעוֹת
שְׂלֵמָה, כְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מִשּׁוּם שְׂשִׁבְטֵי יְהוָה נִכְנְסוּ,
וְשִׁבְטֵי יְהוָה יִצְאוּ.

אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחֶרֶת (שם), מִשׁוֹם שְׁחַשְׁמֵשׁ
 הַסְּתַלְק. וְכָל זֶה בְּנֵי אֲמִי נִרְמּוּ. מִי הֵם בְּנֵי
 אֲמִי? אֵלּוּ בְּנֵי יַעֲקֹב, שְׂמֹכְרוּ כָּאֵן אֶת יוֹסֵף, וְהֵם
 נִרְמּוּ לִי וְלִשְׂכֵינָה שְׁנִלְתָּה עִמִּי כָּאֵן.

עַל זֶה אָמַר (שמות ב) וַיֹּאנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כְּשִׂרְאוֹ
 עֲבוּדָה קָשָׁה, עַד שֶׁהָיָה זוֹכֵר לָהֶם הַבְּרִית
 הָעֲלִיּוֹן, וְהַתְּעוֹרָרָה בְּרַחֲמִים עַל בְּנֵיהֶם הָאֵם
 הָעֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם) וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל
 הָאֱלֹהִים. זוּ הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה, שְׂכָל הַחֲרוּת בְּיַדֶּיהָ,
 וּפְתִיחָה לָהֶם פְּתָחִים עֲלִיּוֹנִים, תְּמַשִּׁים שְׂעָרִים,
 וְהוֹצִיָּאָה אוֹתָם מִשָּׁם, וְהַתְּמַלְּאָה הָאֵם הַתְּחַתּוֹנָה
 רַחֲמִים עֲלֵיהֶם. וּמַשָּׂה יֵצֵא לְעוֹלָם מִמֶּנָּה אֲבִיו
 לְרַעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בַּתוֹרָה.

בֵּא וּרְאֵה, דָּוִד רָמַז לּוֹ אֶת הַתְּשַׁבַּחַת הַזֶּה שֶׁל שִׁיר
 הַשִּׁירִים קִדְשׁ קִדְשִׁים עַל יַד בְּנֵי קִנְחָה, אֵלּא
 שְׁלֵא הִגִּיעַ הַזְּמַן שְׁנַאֲמַר. מִשׁוֹם כִּן פְּתוֹב (תהלים מה)
 לְמַנְצַח עַל שׁוֹשְׁנִים לְבְנֵי קִנְחָה מִשְׁכִּיל שִׁיר יְדִידוֹת.

עַל שׁוֹשְׁנִים - אֵלּוּ נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, שְׁנִקְרָאוֹת
שִׁפְתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים.

דָּבָר אַחֵר, שׁוֹשְׁנִים אֵלּוּ יֵשׁ שְׁנִים שֶׁהִתְחַבְּרוּ
בְּשׁוֹשְׁנָה הָאֲדָמָה הַזֹּה, שֶׁהִיא הַשְּׂבִיעִית שֶׁל
הַכֹּל. מִשְׁכִּיל - זֶה שִׁפְעַע שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ
שֶׁמִּשְׁפִּיעַ לָהֶם בַּשָּׁעָה הַזֹּה, שִׁיּוֹשְׁבִים יַחַד וְלֹא
נִפְרָדִים, מִשּׁוּם אֹתָם נְשִׁיקוֹת בְּדַבְּקוֹת הָרוּחַ, וְלֹא
נִפְרָדִים.

שִׁיר יְדִידָת - רָמְזוּ לְשִׁירָה הַזֹּה, שְׁנִקְרָאת שִׁיר
כָּפוּל. כָּאֵן שִׁיר הַשִּׁירִים, וְכָאֵן שִׁיר יְדִידָת,
וְהַכֹּל אַחֵר. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכִנְסָת יִשְׂרָאֵל
נִקְרָאִים דוּדִים. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (שִׁיר ה) שֶׁתּוֹ וְשִׁכְרוּ
דוּדִים. מִשּׁוּם כֶּךָ שִׁיר יְדִידָת, שֶׁהֵם דוּדִים. וְזֶה
מִשְׁבַּח אֶת זֶה, וְזֶה מִשְׁבַּח אֶת זֶה. וְכִמּוֹ שֶׁשָּׁם
כִּנְסָת יִשְׂרָאֵל הִתְחִילָה הַתְּשַׁבְּחָת, שֶׁכֶּךָ רָאוּי,
שִׁפְתוֹב יִשְׁקֵנִי, אֵף כָּאֵן הִיא הִתְחִילָה לְשַׁבַּח אֶת
הַמֶּלֶךְ.

רַחֲשׁ לְבִי דְבַר טוֹב (תהלים מה). רַחֲשׁ לְבִי - זוֹ הַחֲתִיָּה
 שְׁרוּחַשָׁת בְּלִילָה, שֶׁנִּקְרְאת לְבִי. דְבַר טוֹב -
 שְׁעוּלָה בְרִצוֹנָה שֶׁהַמֶּלֶךְ יִתְחַבֵּר עִמָּה, שֶׁנִּקְרָא
 טוֹב.

דְבַר אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגַלוֹת,
 אָמַר רַחֲשׁ, מִשּׁוּם שֶׁמִּרְחִישָׁה לוֹ אֶת הַדְּבַר
 הַזֶּה בְּלִבּוֹ, וְאִפְלוּ בְשִׁפְתוֹתָיו לֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת
 לְרַחֲשׁ, אֲלֵא בְּלִבּוֹ.

דְבַר אַחֵר, מָה הַטַּעַם רַחֲשׁ לְבִי? מִשּׁוּם שֶׁדְּבוּר
 בָּלֵא קוֹל לֹא יִכּוֹל לְדַבֵּר, וְהַלְבִּי הַזֶּה
 שֶׁנִּקְרָא דְבוּר, עַד כָּאֵן לֹא נִשְׁלְמָה, עַד שֶׁבֵּא
 שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ וּבָנָה לָּהּ בֵּית, וְהַלְבָּנָה נִשְׁלְמָה בְּגִדְל
 יֵתֵר עַל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּחִבֵּר עִמָּה הַקּוֹל.

וּבְאִוְתָהּ שְׁעָה נִתְּנָה רְשׁוּת לְדַבֵּר, שֶׁהָרִי נִשְׁלְמָה
 בְּקוֹל. וַיִּשְׁבָּה בְשִׁלְמוֹת עִם הַמֶּלֶךְ,
 מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיָּאה בֵּן חָכָם לְעוֹלָם, וְהַתְּקִינָה בֵּית
 לְמֶלֶךְ. אִזּוֹ הַמֶּלֶךְ שָׁם מְדוּרוֹ עִמָּה, וְהַתְּחִילָה לְדַבֵּר,
 וְאָמְרָה יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

אֲבָל בְּעֵת בְּיַמֵּי דָוִד, עַד אִזּוֹ לֹא יִשְׁכַּח בְּשִׁלְמוֹת.
 מִשּׁוֹם כִּי רָחַשׁ לְבִי וַדַּאי הִדְבַּר הַטּוֹב
 הַהוּא. בְּעֵת טוֹב, וְלֹא טוֹבִים. כִּינּוֹן שֶׁהַתְּחִיבָר עֲמָה
 קוֹל, אִזּוֹ וַדַּאי טוֹבִים כִּפְּלֵי. הַצְּדִיק נִקְרָא טוֹב,
 שְׁכַתוֹב (ישעיה א) אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. אִף הֵיא
 נִקְרָאת טוֹבָה, (קהלת ז) טוֹבָה תְּכַמֶּה. וְכִשְׁנִקְרָבוּ,
 הַתְּחִיבָרוּ כְּאַחַד בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת, אִזּוֹ (שיר א) כִּי
 טוֹבִים וַדַּיִךְ מִיָּוִן, הֵם דוֹדִים שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד.

כָּאֵן דוֹדִים, וְכָאֵן יְדִידָת. וּמִתִּי הֵם טוֹבִים? מִיָּוִן,
 כְּשֶׁנִּשְׁקִים מִפְּנֵי שֶׁל תִּינּוֹן הַמְּשֻׁמָּר הַהוּא. וְעַל
 זֶה כְּתוּב (שם ה) שָׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים. שְׁתֵּרֵי הַנְּטִיעוֹת
 צְרִיכוֹת הַשְּׁקָאָה מִן הַנְּתָר הָעֵמֶק, הָאֵם (דף סג ע"ב)
 הַעֲלִיזָה, שֶׁהֵיא הַשְּׁקָתָה אוֹתָם כְּרֵאשׁוֹנָה מִתִּינּוֹן
 תַּהוּא.

זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם ב) שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי, וְאַחַר כִּי
 לְרֵיחַ שְׁמֵנִיךְ טוֹבִים. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיִּמְיֵנוּ
 תַּחְבְּקֵנִי. וְזֶהוּ הַשְּׁמֵן הַטּוֹב, שֶׁשׁוֹפֵעַ לוֹ מִהָאֵם.

זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קלג) כְּשֶׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד
עַל הַזֶּקֶן וְזֶקֶן אַחֲרָיו. זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמַעַלְתָּה,
יְמִין הַמַּלְאָךְ, כֹּהֵן לְעוֹלָם. וּכְשֶׁמֶנִּיעַ אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן
לְזֶקֶן שֶׁל אַחֲרָיו, אֵין וַדָּאֵי נִקְרָאִים שְׁמֹנִיָּה, מִצַּד
הָאֵם וּמִצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, וְאֵין שְׁמֹנִיָּה טוֹבִים.

מָה הַטַּעַם שׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן הַטוֹב שֶׁל אַבְרָהָם?
מִשׁוֹם שֶׁפָּשַׁט הַיְמִין לְהַאִיר לְלִבְנָתָה, וְעַל זֶה
כְּתוּב (שם) הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים שְׁכַת אֲחִים גַּם
יַחַד. מַה טוֹב - זֶה הָאֹר הָרֹאשׁוֹן, יוֹם הָרֹאשׁוֹן,
שְׁפָתוֹב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.
וּמַה נְעִים - זֶה נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל. הַיּוֹם הַרְבִּיעִי,
הַלְבָּנָה.

וּבֵא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁהָאֹר שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הָרֹאשׁוֹן נִתֵּן
שְׁלֵמוֹת, וְשָׁפַע מִמֶּנּוּ אֹר לְאֹר שֶׁהָעוֹלָם הָיָה
מִתְנַהֵג בּוֹ - אֵף אַבְרָהָם, הָאֹר הָרֹאשׁוֹן נִתֵּן אֹר
לְבַת הַזֶּו שֶׁל הַמַּלְאָךְ, הַיּוֹם הַרְבִּיעִי, שֶׁעַל יָדָהּ
מִתְנַהֵג הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן חוֹטָא שֶׁל חֶסֶד מְשׁוּדָּר

עָלְיוֹ, לְהַאִיר מְאוּרֹו. וְכַאֲשֶׁר מִתְחַבֵּרַת עִמּוֹ
וְיוֹשֶׁבֶת לְיָמִין, הוּא מִתְגַּדֵּל בְּכָל.

וְכַאֲ רֵאָה, כְּשֶׁבֵּא אֲבָרְהָם לְעוֹלָם, מַה כָּתוּב בּוֹ?
(בראשית יב) וַאֲנִי־גָדֹלָה שְׂמֵךְ. מַה הִיא? שְׁהוֹסִיף
בוֹ ה"א. וְהַמְקוֹם תְּזוּת, בוֹ הִתְגַּדֵּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. זֶהוּ שְׂכַת־טוֹב (תהלים מח) גְּדוֹל ה' וּמְהִלָּל מְאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. כַּאֲשֶׁר הַקְּרִיָּה תְזוּ הַקְּדוֹשָׁה,
שְׁנִקְרָאת ה' פִּתְחוּ־נֹנָה, אֲהַבָּה קִטְנָה מִתְדַבְּקַת בּוֹ,
וְשׁוֹרָה בְּתוֹכָהּ, אִזּוֹ שְׂמֵן יִתְגַּדֵּל עַל הַכָּל.

וְכַאֲ רֵאָה, כָּתוּב (שם קמה) צִדִּיק ה' כָּל דְּרָכָיו.
מִשׁוֹם שְׁבִדְרָנָה תְזוּ נוֹתֵן בְּיָם דְּרָךְ. וְחִסִּיד
כָּל מַעֲשָׂיו, בְּאוֹתָהּ הַדְּרָנָה, יָמִין הַמְּלֶךְ נַעֲשִׂית
בְּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אֲבָרְהָם בְּיָמִין תְּזוּ עֲשֵׂה אוֹתוֹ
בְּרִיָּה קְדוֹשָׁה, וְהִתְחַדַּשׁ מִזֹּלוֹ לְהוֹלִיד, וְהִתְגַּדֵּל עַל
הַכָּל. וְעַל זֶה (בראשית כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל־ל,
בְּכָל־ל תְזוּ, בֵּת הַמְּלֶךְ שְׁנִתְנָה לוֹ.

וּמַהִי הַבְּרָכָה? הַשְּׂמֵן הַטוֹב שֶׁיִּזְרַד עַל רֵאָשׁוֹ. זֶהוּ
שְׂכַת־טוֹב (תהלים קלג) מַה טוֹב וּמַה נְּעִים. וְדַאי.

בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב, הַשֶּׁמֶן שׁוֹרֵה בּוֹ בְּרָכָה, שֶׁהַמָּקוֹם
גּוֹרֵם. וְעַל זֶה, וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנָי מְאֹד. וַיִּגְדַּל, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (בראשית יב) וַאֲנִי־גָדַלְתִּי. שְׁמָךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שיר
א) שֶׁמֶן הַיַּרְק שְׁמָךְ.

בֵּא וּרְאֵה, בְּשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהָרִים
יְמִינוֹ עַל הַכּל בְּיָמֹת הַמְּשִׁיחַ, בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב
הַזֶּה, מַה כְּתוּב? (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אֶקִּים אֶת
סִבַּת דָּוִד הַנִּצְפֹּלֶת. הַיּוֹם הַהוּא אֵינְנוּ יוֹדְעִים מִי
הוּא! אֲלֹא זֶה הַיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן, הַיְמִין שֶׁל אַבְרָהָם
שֶׁעֲתִיד לְעוֹרֵר לְהַקִּימָהּ מִהֶעֱפָר.

וְעַל זֶה בַּיּוֹם הַהוּא, הַיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן שֶׁל הַכּל. נֵאֵם
ה' - זֶה אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו נֵאֵם ה' מִלְּפָנַי
הַכּל, שֶׁכְּתוּב (בראשית כב) כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נֵאֵם ה'. וְכֵאן
נִרְמַז הַשֵּׁם שֶׁל הָעֵתִיק, שֶׁנִּשְׁבַּע בּוֹ הַזֵּעִיר אֲנַפִּין
לְאַבְרָהָם. וְעַל זֶה אוֹתוֹ הַיּוֹם (וכריה יד) נִקְרָא לֹא יוֹם
וְלֹא לַיְלָה. שֶׁבַּעֲתִיק תְּלוּי, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹקִיר זְקֵנוֹ.
בַּיּוֹם הַהוּא (עמוס ט) אֶקִּים אֶת סִבַּת דָּוִד הַנִּצְפֹּלֶת.

מִיֶּשֶׁה רָאָה אֶת כָּל אוֹתוֹת הַצָּרוֹת שֶׁעָתִידוֹת לָבֹא
 לְעוֹלָם, כְּשֶׁהִסְכָּה הָיָה נוֹפֵלֶת, שְׁכַתוֹב (ויקרא
 כו) וְהִבִּיתִי אֶתְכֶם גַּם אֲנִי, אֵף אֲנִי עִמָּכֶם בְּנִלּוֹת.
 וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם חֲמָאִים, מַה כָּתוּב? (שם) וְאֵף אֶת
 בְּרִיתִי אֲבָרְהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר. סִמּוֹךְ אֶת
 הָאָרֶץ תְּקַדּוֹשָׁה, סִכַּת דָּוִד, לְאַבְרָהָם, לְחֻקֵּימָה
 בְּיָמָיו, וְשֶׁתְּשׁוּב בְּשִׁלְמוֹת.

מִי הֵיא בְּרִיתִי? זֶה אֲבָרְהָם, שְׁכַתוֹב (בראשית יז) הִנֵּה
 בְּרִיתִי אֵתְךָ וְהִיִּיתָ לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם. וּכְשֶׁהִבְרִית
 הָיָה, שֶׁהֵיא ה' עִמָּךְ, תִּשְׁתַּלֵּם בְּכֹל. וְעַל זֶה הִעִירוּ
 הַחֲבֵרִים, מִי שְׁקוֹרָא לוֹ אֲבָרָם, פּוֹגֵם הַמָּקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא עֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁבַה' הָיָה
 הַשְּׁתַלֵּם בְּאִמּוֹנָה.

וּכְשֶׁתִּסְתַּלֵּק ה' בְּיָמָיו שָׁל הָאֵם, הִכַּת תְּקַבֵּל
 מִהָאֵם הָעֲלִיזָה אוֹתָהּ הַטּוֹבָה
 שְׁלֹא תִפְסַק לְעוֹלָמִים, וְאִז עוֹשֶׂה נְקָמוֹת לְשָׂאֵר
 הָעַמִּים. וְעַל זֶה כָּתוּב (דניאל ט) שְׁמַחְהָר נְגִזְרַת אֲבָן
 שְׁלֹא בִינְדִים. מַחְהָר - זֶה אֲבָרְהָם, הָהָר הָעֲלִיזוֹן.

נְגִזְרַת אֶבֶן - זוּהִי אֶבֶן אַחַת שְׁעָלֶיהָ שְׁבַעַה עֵינַיִם.
 וְעוֹשֶׂה דִינַיִם בְּכָל אֵלֹהֵי שְׁהִדְקוּ אֶת פְּנֵיהָ בֵּין
 הַרְגָּלַיִם, הִדְקָה אוֹתָם בְּכָל. וְכַתוּב (שם) הִיָּתָה לְהַר
 גָּדוֹל וּמְלֵאָה אֶת כָּל הָאָרֶץ, מִשּׁוּם שְׁנִדְבָקָה בַּיָּמִין,
 (ישעיה ל) אֹרֶךְ הַלְבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה.

וּבֹא רֵאָה, בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁבֵּא אֲבָרְהָם לְעוֹלָם,
 הוֹאֲרָה הַלְבָנָה. וְהִתְחִילָה לְהֵאִיר, עַד
 שֶׁהִשְׁתַּלְמָה בְּדִרְגָּתָהּ בַּיָּמִי שְׁלֹמָה, שֶׁהִתְגַּדַּל עַל
 הַכֹּל, שְׁכַתוּב (מ"א א) וַיִּגְדַּל אֶת כְּסֹאוֹ מִכְּסֵּאָדָּה. וְעַל
 זֶה (הושע ג) וְאֲבָרְהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כָּסֶף, אוֹתָם
 הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר צְדִיקִים שְׁעַד שְׁלֹמָה. וְעַל זֶה עַל יָדוֹ
 נִתְּנָה הַתְּשׁוּבָה הָעֲלִיּוֹנָה הַזֶּה, בְּיַד שִׁיתִּגְדַּל בָּהּ.
 אֲבָל דָּוִד נֶאֱמַר בְּלַחֲשׁ, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגִלּוֹת.

אֵמַר אֲנִי מַעֲשֵׂי לְמִלְךָ (תהלים מה), לְעוֹרֵר אֶת הַמֶּלֶךְ
 הָעֲלִיּוֹן. וּמִי הֵם מַעֲשֵׂי? מִי שְׁלֹא תְלוּי בּוֹ
 מַעֲשֵׂה, מָה עוֹשֶׂה? שְׁחֵרֵי הַמַּעֲשֵׂה תְלוּי לְמַעְלָה!
 אֵלֵּא מִי הֵם מַעֲשֵׂי? אֵלֹהֵם (שם) לְשׁוֹנֵי עַט סוּפָר
 מִחֵיר. מִשּׁוּם שֶׁמְשַׁבַּחַת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְמִלְךָ

הַעֲלִיזוּן. שִׁיר יְדִידוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שִׁיר הַשִּׁירִים.
שְׁמֵשֶׁבַחַת הַגְּבוּרָה אֶת הַמְּלֶכֶךְ. אֵף כֹּאן הַגְּבוּרָה
מִשְׁבַּחַת אוֹתוֹ.

יְפִיפִיתָ מִנִּי אָדָם (שם), הֲרִי פִרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים
בְּאַבְרָהָם: נְתִיפִיתָ בְּעֲלִיזוֹנִים - (בראשית טו)
אֲנֹכִי מִיָּגוֹן לָךְ. נְתִיפִיתָ בְּתַחֲנוּנִים (שם כג) נְשִׂיא
אֱלֹהִים אֶתָּה. לְכֹךְ יְפִיפִיתָ, שְׁתִּי תִשְׁבַּחֹת
כְּלוֹלוֹת. הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ - (שם יח) הִנֵּה נָא
הוֹאֲלֵתִי. עַל כֵּן בִּרְבֹךְ אֱלֹהִים לְעוֹלָם - (שם כד) וְח'
בִּרְךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.

אֲבָל כֹּא וּרְאֵה, הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ סוּד עֲלִיזוֹן,
כְּנֶגֶד הַמְּלֶכֶךְ הַעֲלִיזוֹן. אֲמַרְתִּי לוֹ, יְפִיפִיתָ
לְמַעַלָּה בְּמַחֲנוֹת הַעֲלִיזוֹנִים, שְׁמֵשֶׁבַחִים לְפָנֶיךָ.
וּלְמַטָּה בְּאוֹתָם צְדִיקֵי אֱמֶת שְׁעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת
הַלַּיְלָה. הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ, בְּשָׁעָה שְׁאֶתָּה קוֹרֵא
וּמְקִישׁ בְּשִׁעְרֵי הַיְכָלִי (שיר ה) בְּתַחֲתֵי לִי אֲחוֹתִי - (תהלים
מח) עַל כֵּן בִּרְבֹךְ אֱלֹהִים. הָאֵם הַעֲלִיזוֹנָה מְעַטְרֶת

אותך בעטרות עליונות. לעולם, משום אותו
העולם האחרון, ובשבילה אמר שהוא מאיר לה.

דבר אחר לעולם, זו ימין למעלה שפתוב (תהלים קי)
אתה כהן לעולם. וכל הפרכות והשמן
הטוב שורים בו, ובארנו אותו. ועל זה פתוב על
בו, כשהבן הזה מתחפרת למעלה. אבל בזמן
שמתרחקת ממנו זה העולם, (דף סד ע"א) מה פתוב?
שאג ישאג על גוהו, זו הנבירה, משום שנמנעו
ממנו פרכות, שלא שורים בו, אלא פאשר גוהו
הזו מתחפרת עמו. וזהו שפתוב (ירמיה כה) שאג
ישאג על גוהו? כנגד זה פתוב (שיר א) כי טובים
דודיך מינין לריח שמניך טובים. מה הפעם? משום
שפרבך אלהים לעולם.

משכני אחריו גרוצה (שם), כנגד זה פתוב (תהלים
מה) חגור חרבך על ירך גבור. זו (ישעיה לד)
חרב לה' מלאה דם, להפרע מן הרשעים,
שגורמים לה פרוד מלמעלה. קרבת אותה אליך
לרחם על העולם, ותתבשמו באחד.

וּבְשִׁמְתִּי קָרַבְתָּ עִמּוֹ, מִתְּלִבֵּשׁ בְּהוֹד וְהִדָּר. זְהוּ
 שְׂפָתוֹב (תהלים קד) הוֹד וְהִדָּר
 לְבָשָׂתָּ. וּמָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂאוֹתָהּ שָׁעָה הַתְּגַדֵּל
 מִשּׁוּם שְׂחֵת־חֵכֶר בְּעִיר אֱלֵהֵינוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם)
 גִּדְלָתָּ מְאֹד הוֹד וְהִדָּר לְבָשָׂתָּ, בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁל
 כְּבוֹד, שְׂפָרְשָׁה עָלָיו הָאֵם הָעֲלִיזָה. מִשּׁוּם כִּךְ
 (בראשית לו) הִדָּר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ. מִתִּי? בְּשִׁמְתִּי חֲבָרָת
 עִמּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת מִטְרָד. וְעַל זֶה, הוֹדֵךְ וְהִדָּרְךְ
 וַדָּאִי. כְּמוֹ בֵּן (שיר א) נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה כִּךְ נִזְכִּירָה
 דִּדְיָךְ מִיָּזוּן. הַשְּׂפַע שֶׁל הָאֵם שְׂמִשְׁקָה אוֹתְךָ וְאֵת
 הַכֹּל, וְזֶה הוּא הוֹדֵךְ וְהִדָּרְךָ וַדָּאִי.

וְהִדָּרְךָ צֵלַח רַבֵּב עַל דְּבַר אִמָּת וְעֲנָה צֶדֶק (תהלים
 מה), כְּנָגַד זֶה שְׂחוֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה.
 בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּשִׁנְקֵרְאֵת חֶרֶב לְדוֹן אֵת הָעוֹלָם,
 נְקֵרְאֵת וַדָּאִי שְׂחוֹרָה. וְכַעַת, כְּשִׁנְקֵרְבַת לְמַעְלָה
 בְּעֲנָה, נְקֵרְאֵת נִאֲוָה. נִאֲוָה וַדָּאִי בְּכֹל. בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלָּיִם - אֵלוֹ שְׂתִים עֲשָׂרָה חֵיוֹת עֲלִיזוֹת גְּדוֹלוֹת
 שְׂנִקְרְאוֹת כִּךְ, וְכֵן בְּשִׁלְמוֹת. עַל שְׂחֵיו כַּעַת

בְּנִלּוֹת בְּאַהֲלֵי גְדָר, חֲזָרוּ הֵן כְּעֵת כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה
וַדַּאי.

וּבֵּא רֵאָה, בִּיּוֹן שֶׁחֲחָרַב הִתְחַזְּרָה מִתְּדִין
שֶׁתְּהִי בָּהּ, שֶׁחֲכָשִׁירוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם, נַעֲשֶׂתָה דָבָר, דְּבַר אֱמֶת, וְהִתְחַפְּרָה עִם
אֱמֶת. וְאֱמֶת בְּעֵנּוּהָ. וְאִזִּי צֶדֶק בְּכֹל, וְהַכֹּל אֶחָד.

תְּסוּף בְּרֵאשׁ דְּבַר אֱמֶת. אֱמֶת בְּרֵאשׁ, שֶׁכְּתוּב
(תהלים קיט) רֵאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. הָרֵאשׁ שֶׁל
אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא דְבָרְךָ, סוּף הִדְרָגוֹת, נִקְרָא אֱמֶת.
הָרֵאשׁ בְּסוּף, עֵנּוּהָ צֶדֶק בְּלֹא פְרוּדָה, נִכְלָלוּ
וְהִתְחַפְּרוּ בְּכֹל. עֵנּוּהָ הָרֵאשׁ, צֶדֶק תְּסוּף, (משלי כב)
עֵקֶב עֵנּוּהָ יֵרֵאת ה'.

וְתוֹרְךָ נִזְרָאוֹת יְמִינְךָ (תהלים מה) - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנִּמְטָל
שְׁנֵי חֲלָקִים, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְּבַק בִּימִין
לְעוֹלָמִים, שֶׁכְּתוּב (בראשית ל) מִחֲשֵׁף חֲלָבֵן אֲשֶׁר עַל
תְּמִקְלוֹת.

וּבִשְׁעָה הַהִיא הִכֹּל הַחֹזֵר בִּירֵיעוֹת שְׁלֵמָה, מִשּׁוּם
 שֶׁצָּד הַיָּמִין הִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, וַיֵּד הַיָּמִין
 בְּשׁוֹמְטָה לְקַבֵּל אֶת הַשָּׂבִים בְּתִשׁוּבָה. שְׁחָרֵי עַד
 עָתָה הִתְקַדְּרוּ בַּחֲטָאֵיהֶם כְּאִלּוּ קָדְרָה, וּבָעֵת
 שְׁחֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, הֵם בִּירֵיעוֹת שְׁלֵמָה, מִשּׁוּם
 שֶׁאַבְרָהָם הִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, יָמִינוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

תְּצִיף שְׁנוּנִים, פִּרְשׁוּהָ עַל אַבְרָהָם, כְּשֶׁרָדַף אַחַר
 כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים בְּלִילָה, כְּשֶׁנֶּחֱלְקוּ
 הַרְחֵמִים מִן הַדִּין, וְהִרְגוּ אוֹתָם הַמְּלָכִים. זֶהוּ
 שְׁכַתוּב (ישעיה מא) כְּקֹשׁ נִדָּף קִשְׁתּוֹ יִרְדָּפֶם יַעֲבוֹר
 שָׁלוֹם. וְכֵלָם נִפְלוּ בִּידָיו.

אֲבָל בֵּא וּרְאֵה אֶת סוּד הַדְּבָר. תְּצִיף שְׁנוּנִים -
 יֵאלוּ חֲצִים וְאַבְנֵי בְלִיַּסְטְרָאוֹת. שְׁדָּנָה אֶת
 הָעוֹלָמוֹת בְּאוֹתָם כְּלֵי הַקָּרֵב שֶׁהַמֶּלֶךְ הַפְּקִיד בְּיָדֵי
 הַנְּבִירָה. וְאוֹתָם חֲצִים שֶׁל הַקְּדוּשׁ פְּרוּף הוּא, וְדַאי
 שְׁנוּנִים בְּכֹל, מִצְדוֹ שֶׁל הַיּוֹם הַשְּׁנִי, צְדוֹ שֶׁל יַצְחָק,
 מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא דִין לְרִשְׁעִים לְדוֹן אוֹתָם.

וְעַל זֶה (תהלים מה) עַמִּים תִּחַתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּל"ב. וְמִי
 תִּדְרֹגָה שְׁמִפִּילָה אוֹתָם? תִּדְרֹגָה שְׁנִקְרָאת
 ל"ב, שְׁהַתְּמַנְתָּה עַל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְדָגָה אוֹתָם עַל
 שָׁהם אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ.

בְּנֶגֶד זֶה (שיר א) אֵל תִּרְאֵנִי שְׁאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ. מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁהַתְּלַבְּשֵׁתִי בְּדִין לְדוֹן אֶת
 הָעוֹלָם. וְאוֹמַרְתָּ לְבָנִיָּה שְׁקָרְבִים אֵלֶיךָ בְּתוֹךְ
 הַבַּיִת, אֵל תִּרְאֵנִי. וְדַאִי, אִם הִשְׁתַּדַּלְתָּם בְּתוֹרָה
 שְׁנַתֵּתִי לָכֶם, לֹא תִפְחָדוּ. וְאִם לֹא תִשְׁתַּדְּלוּ,
 תִּנְגְּרְמוּ לִי שְׁבָנֵי אֲמֵי נִחְרוּ בִּי, לְשָׁמֵר אֶת אֲמוֹת
 הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵכֶם שְׁתַּתְּפֹדוּ שָׁם. וְעַל זֶה הִעִירוּ,
 אִם נִגְזַר הַדִּין עַל יִשְׂרָאֵל, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִיד
 אוֹתוֹ עַל שָׂאֵר הָאֲמוֹת, בְּשִׁחּוּזִרִים יִשְׂרָאֵל
 בְּתִשׁוּבָה. וְאִם לֹא חוּזְרִים, יוֹרְדִים בֵּין שָׂאֵר
 הָאֲמוֹת, וְאוֹכְלִים אוֹתָם עֵצִים וּבָשָׂר.

דָּבָר אַחֵר (תהלים מה) בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ - זֶה
 אֲבָרְהָם, שְׁהַתְּמַנְתָּה מֶלֶךְ עַל הָעוֹלָם, וְכָל

הַאֲמוֹת הַסְּבִימוֹ עָלְיוֹ לְהִיּוֹת מְלֶךְ עֲלֵיהֶם, בְּעֶמְק
שְׁוֹה. וְכָל שׁוֹנְאָיו, הַלִּילָה הַרְגוּ אוֹתָם.

דָּבָר אַחַר חֲצִיךְ שְׁנוּנִים - שָׁהִם עֲתִידִים לַעֲשׂוֹת
דִּין. עַמִּים תַּחֲתֶיךָ יִפְלוּ - אֵלּוּ שָׂבְאוֹ מִצַּד
שָׂאֵר הָעַמִּים, תַּחֲתֶיךָ יִפְלוּ, צַד הַנְּחָשׁ. כְּשֵׁאוֹתָהּ
הַשְּׁלֵהֶבֶת שֶׁל צַד צָפוֹן הַתְּעוֹרְרָה עָלָיו, הוּא נוֹפֵל
בְּעֶמְק הַיָּם הָעֲלִיּוֹן, וְנִשְׁכָּר כָּחוֹ. וְכִשְׂכָּחוּ נִשְׁכָּר,
הִכַּח שֶׁל שָׂאֵר הָעַמִּים נִשְׁכָּר, מִשׁוֹם שָׁהִם אוֹיְבֵי
הַמֶּלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ בְּכָל.

בְּסֵאֵף אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד (שם) - עָלֶיךָ אָמַר כָּה,
כְּאִשָּׁה שֶׁהַתְּעוֹרְרָה לְבַעֲלָהּ, וְאוֹמְרַת
אֲשֶׁתְּךָ רוֹצָה לְהַתְּחַבֵּר עִמָּךְ. שְׁחַרֵי אוֹתָם הָרָשָׁעִים
שֶׁהַפְּרִידוֹ אֶת זְוִיגָנוּ אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם, וְעַשִּׂיתִי בָּהֶם
דִּין. וְכַעַת רוֹצָה שְׂתִּתְחַבֵּר הָעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן עִם
הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא וָעֶד, מִשׁוֹם שֶׁשְׂכַּבְט מִיִּשְׂרָאֵל שְׂכַבְט
מִלְּכוּתְךָ, שָׂאוֹתוֹ תִּדִין שֶׁעָשָׂה בְּסֵאֵף בְּרָשָׁעֵי
הָעוֹלָם, הוּא דִין אֵמֶת, שִׁיּוּצָא מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא
יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) צַדִּיק וְיִשְׂרָאֵל הוּא. וְהַכֶּסֶף

נִקְרָא יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל זֶה
נִקְרָא.

דָּבָר אַחֵר שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל - זֶה הַמְּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ,
שֶׁנִּקְרָא שֶׁבֶט לְהוֹכִיחַ אֶת רְשָׁעֵי הָעוֹלָם.
זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית מט) לֹא יָסוּר שֶׁבֶט מִיְּהוּדָה,
וְכַתוּב וְקָם שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל. מִיִּשְׂרָאֵל - (ישעיה יא) וְהוֹכִיחַ
בְּמִישׁוֹר לְעֵנְוֵי אֶרֶץ. שֶׁבֶט מַלְכוּתְךָ - עַל זֶה כְּתוּב
(במדבר כד) וְקָם שֶׁבֶט בְּיִשְׂרָאֵל, לְעוֹרֵר בְּעוֹלָם. מָה
הַטַּעַם? שְׁתָּרִי הוֹצִיאָה לְךָ בֵּן טוֹב חָכָם לְעוֹלָם.
וְהַשֶּׁבֶט הַזֶּה מְשַׁבַּחַת הַגְּבִירָה לְמֶלֶךְ לְהָרִים הָרֹאשׁ
שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל. לֹא יָסוּר שֶׁבֶט - מִשׁוֹם
שְׂפָתוֹב (תהלים פט) כִּסְאוֹ כִּשְׁמֶשׁ נִגְדִי.

אַהֲבַת צְדָק (שם מח) - מִשׁוֹם שֶׁהַצְּדָק הוּא, אַהֲבַתְךָ,
הִיא אַהֲבָה קְטָנָה, שֶׁבַחַתְחִבְרוֹת לְמַעַלָּה
נִעֲשִׂית גְּדוּלָּה. וְאִם הוּא גַם בַּחֲתִּיבְרוֹתָה עֲמָה
הוּא גְּדוּלָּה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם מח) גְּדוּלָּה ה' וּמְהִלָּל מְאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל (דף סד ע"ב) זֶה מוֹשְׁבַת אוֹתוֹ הַגְּבִירָה
בְּדַבְרֵי הָאַהֲבָה הַלְלוּ.

בְּנֶגֶד זֶה - (שיר א) תְּגִידָה לִי שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי. אֶתָּה
 שָׁפֵל אֶהְבֵּת נִפְשִׁי בָּךְ. אִם לֹא תִתְחַבֵּר
 עִמִּי, אֵיךְ תִּרְעֶה אֶת הָעוֹלָם? אֵיךְ תִּזוֹן אֶת נִפְשְׁךָ
 מִהַעֲמֵק הָעֲלִיּוֹן, אוֹתְךָ וְאֶת הָאֲחֵרִים? שְׁחֲרֵי אֵין
 שׁוֹרֹת הַבְּרִיָּה שְׁלֹמְעָלָה אֵלֶּא בְּמָקוֹם שֶׁל זָכָר
 וְנִקְבָּה.

שְׁלֹמָה אֶהְיָה בְּעֵטְיָה (שם). אֵיךְ אֶהְיָה בְּבוֹשָׁה,
 כְּשֵׁתוֹבְעִים מִמֶּנִּי מִזֶּן בְּנֵי הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם
 עֲדָרֵי חֲבֵרֶיךָ, עֲדָר ה' מִמָּשׁ. מִשׁוֹם כָּךְ אֶהְבֵּת צֶדֶק
 - זֶה הַכֶּסֶף שֶׁלְּךָ. וַתִּשְׁנֵא רָשָׁע - זֶה צַד הַשִּׁפְחָה,
 שָׁפֵל דְּבָרֶיהָ בְּחֹזְבָה, וְעוֹמְדָתָ לְחַיֵּב עַל הָעוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר, אֵף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אַחֵד - אֶהְבֵּת צֶדֶק,
 אֵלֶּוּ יִשְׂרָאֵל שְׂאֵחֻזִּים בְּצֶדֶק תְּזֶה, וְהִיא
 חֶלְקֶם, שְׁכֵתוֹב (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם וְכו', וְאַחַב
 אֶת יַעֲקֹב. לְרַבּוֹת תִּדְרֹנָה שֶׁל צֶדֶק, שְׂאוּחֻז בָּהּ
 בְּשַׁעַה שְׁנִקְרָא יַעֲקֹב. וַתִּשְׁנֵא רָשָׁע - זֶה עֲשׂוֹ, שָׁפֵל
 מִעֲשָׂיו בְּחֹזְבָה, וְצַדוֹ צַד שֶׁל רָשָׁע, נִחַש עַקְלָתוֹן.
 זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (שם) וְאֶת עֲשׂוֹ שְׁנֵאֲתִי.

עַל בֶּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שָׁמֵן שָׁשׂוֹן (תהלים מה)
 - זֶה הַשָּׁמֵן הַטּוֹב שֶׁשׂוֹפֵעַ עַל רֵאשֵׁי מִהַצַּד
 הָעֲלִיּוֹן, שֶׁנִּקְרָא כָּךְ. מַה זֶה עַל בֶּן? מִשּׁוֹם שֶׁאֲהַבְתָּ
 צֶדֶק.

זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (שם קלג) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נְּעִים שְׁכֵת
 אֲחִים גַּם יַחַד. שְׁכֵת אֲחִים - הַתְּחַבְּרוּת שֶׁל
 אֶחָ בְּצֶדֶק. גַּם - לְרִבּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוֹם כֶּךָ
 אָמְרָה לוֹ: אֵיכָה תִרְעָה - לְעֶצְמְךָ, אֵיכָה תִרְבִּיץ -
 אוֹתָם הָעֲדָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל יַעֲקֹב. מִתְּכַרְךָ - אֵלֹו
 הָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּךְ בְּרֵאשׁוֹנָה.

דָּבָר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם אֲחִים וְרַעִים לוֹ,
 מִשְׁפִּיעִים אֶת הַשָּׁמֵן שֶׁשׂוֹן הַזֶּה עַל רֵאשׁוֹ
 בְּתַפְלָתָם. שָׁמֵן שֶׁשׂוֹן - אֵלֹו שְׁנַיִם עֶשֶׂר נִהְרֹות
 אֲפִרְסִמוֹן זֶה, שְׁמֵאִירִים בָּהֶם. וְאִזּוּ יֵשׁ שְׂמִיחָה
 בְּעוֹלָמוֹת, רָצוֹן בְּעוֹלָמוֹת, וְהִרְגִּזוּ מִסְתַּלֵּק מִן
 הָעוֹלָם.

מֵר וְאֲהֵלוֹת (שם מא), מֵר - זֶה אֲבִרְהֵם, שֶׁנִּקְרָא חֵר
 חֵמֵר. וְאֲהֵלוֹת - זֶה יַעֲקֹב. קְצִיעוֹת - זֶה

יצחק. כל בגדתיך - בשלשת הצבעים הללו, לב"ן
אד"ם ויר"ק, השתלמו אותם לבושי הארנמן.

מן היכלי שן (שם) - אלו שבעה היכלות עליונים,
שנשמות הצדיקים שמהות בהם לפני הקדוש
ברוך הוא, ואז שמהח לפניו. ולמה נקראו היכלי
שן? משום שזכו בתורה והתחזקו בה, וכו' לש"ן
חזו.

מני שמהוד (שם), במה עוסקות הנשמות הללו?
הן עוסקות בהשפחות שלי לפניך, ואז
משלמת השמהח לפניך, שאין שמהח לפניו מכל
מרכבותיו, בשמהח נשמותם של הצדיקים שהם
קרובים לו.

דבר אחר מני שמהוד, ודאי שאין שמהח לפניו
כמו הזמן שעשה שלמה את שיר השירים,
ושבח את תשבת הגבירה אל המלך.

ומה אומרים? בנות מלכים ביקרותיך. בנות
מלכים - אלו הנשמות הקדושות, שודאי

נִקְרְאוֹת בְּנוֹת מְלָכִים, שְׁחֲרֵי הֵם הָיוּ מְזוּוּג שָׁל
 הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. בִּיקְרוּתֵיךְ - זֶה גַּן עֵדֶן שְׁנִכְבֵּד
 מִכָּל מַה שְׁכָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 שֵׁהֶם נְטִיעוֹת יָדָיו.

נִצְבָּה שִׁגְלָ לִימִינְךָ (שם), כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם ק) נֵאֵם
 ה' לֵאדְנִי יָשֵׁב לִימִינִי. מִשׁוּם כֶּךָ לְמִטָּה,
 נִדְבָקָה בְּאַבְרָהָם, וּמִשׁוּם כֶּךָ נִקְרָא אַבְרָהָם אֶהְבֵּי,
 שְׁנִדְבָקָה בּוֹ אֶהְבֵּתִי וְהוֹדִיעַ אֶת דִּינִי לְעוֹלָם,
 וּבְשִׁבִילָהּ זָכָה לְבֵן, שְׁחֲרֵי ה"א נוֹסְפָה עָלָיו מִקְדָּם
 לְבֵן.

בְּכַתָּם אוֹפִיר (שם מה), כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה יג) וְאָדָם
 מִכַּתָּם אוֹפִיר. וּמִתִּי הִיא בְּכַתָּם אוֹפִיר?
 בְּשִׁמְזוּדוֹנָת עִם הַמֶּלֶךְ, בְּשִׁיזוּרַד הַכֶּתֶר בְּדִלוּגִים,
 שְׁמֵאִיר מִצַּד הָאֵם הָעֲלִיזוֹנָה, וְשׁוֹרָה עַל רֵאשׁ
 הַגְּבִירָה. וְאִז (שם מד) בְּתַפְאֶרֶת אָדָם לְשִׁבְת בֵּית.
 שְׁחֲרֵי חֲבִית שָׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵג עַל יָדָה.

מִשׁוּם כֶּךָ אֶמְרָה לוֹ, אִם לֹא תִתְחַבֵּר עִמִּי, אֵיךְ
 אֶהְיֶה בְּצַמְאוֹן עַל אוֹתָם עֲדָרִים קְדוּשִׁים

שְׁסֻמוּכִים עַל שְׁלַחְנִי? זֶהוּ שְׁכַתוּב (שיר א) שְׁלָמָה
אֶהְיָה בְּעֵמֶתָה עַל עֲדָרֵי חֲבֵרֶיךָ.

מַה מְשִׁיב לָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? (תהלים מה) שְׁמָעֵי
בַת וּרְאִי. בְּנִגּוּד זֶה, (שיר א) אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ
הִיפָה בְנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֵּאֵן וּרְעֵי אֶת
גְּדִיתֶיךָ. אָמַר לָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: הִנֵּה לָךְ עֲצָה
עֲלִיזוֹתָ, צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֵּאֵן - אֵלּוּ הַצְדִּיקִים
הַשְּׁלֵמִים שֶׁהִתְעַטְרָתָ בָּהֶם לְפָנַי, וּרְעֵי אֶת גְּדִיתֶיךָ
- אוֹתָם שְׁנַמְשָׁכִים אַחֲרֶיךָ.

וְאוֹתָם רִשְׁעֵי הַדּוֹר יִתְמַשְׁכְּנוּ בַּחֲטָאֵיהֶם, אֶלְקָה
אוֹתָם בְּרִצּוֹעָה, וְלֹא יוֹסִיפוּ לַחֲטָא.
וְתִשְׁמְרֵי בְנֶיךָ שֶׁהוֹלְכִים אַחֲרֶיךָ, שְׁלֹא יִתְמַשְׁכְּנוּ
עֲלֵיהֶם, וְהַכֹּל בְּדִין וְאִמְתָּ. מָה הַטַּעַם? שְׁכָל
הַנְּשָׁמוֹת הֵן לְפָנַי, וְעַל זֶה (יחזקאל יח) בֵּן לֹא יִשָּׂא
בְּעוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בְּעוֹן הַבֵּן.

כְּמוֹ זֶה, שְׁמָעֵי בַת וּרְאִי. שְׁמָעֵי, שְׁכָךְ הַלּוּיָהּ
הַשְּׂמִיעָה, כְּשִׁישְׂרָאֵל חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה לְפָנַי
- שְׁמָעֵי, הַכְּנִיסֵי תְּפִלוֹתֶיהֶן לְפָנַי, שֶׁהִפְתַּח שָׁל

הכל הוא בך, הכל ממסרתי בך להנהיג את העולם התחתון. ועל פני שמעי בת וראי, משום שאני המראה של הכל, את נקראת באר לחי וראי. משום כך יש לך לעיני כל יום במעשי העולם, ליתת לאדם כפי מעשיו.

בא וראה, כשכרא הקדוש ברוך הוא את העולם, הפקיד את היכלו ביד הנבירה לעיני על העולם, וכשפני העולם צדיקים, נוספת שמחה למעלה.

והפני אונך (תהלים מה), בנגד התפלות הכל. וכן עשתה אף היא מכל התפלות, לקרב עטרה לצדיק. משום שהרי כל התפלות הן לקרב העטרה לצדיק.

ושכחי עמד (שם), ששפני לא הולכים בך. ישרה, יש לך להביא עליהם מכות, כמו שנאמר (ויקרא כו) והפיתי אתכם גם אני שבע. ועל פני ושכחי עמד, עשי אותם כאלו הם שכוחים מן

הָעוֹלָם, עַד שִׁישׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה לְפָנַי. וּבֵית אָבִיךָ,
שֶׁהוּא אֲבֹרָתָם, שֶׁהִיא בָּתוּ, וְשָׂמָּה בְּכָל.

וַיִּתְּאוּ הַמֶּלֶךְ יְיָ (תהלים מה) - זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן
שֶׁאֹהֵב לְדַבֵּק בָּךְ וּלְהוֹדִיג עִמָּךְ וְזוּג
עוֹלָמִים. וּמָתִי? בְּשָׁעָה שְׂכָל בְּנֵי הַיָּבֵל הַמֶּלֶךְ
צְדִיקִים, בְּשָׁעָה שִׁסְרָתָ אוֹתָם וְהִנְהִיגָתָ אוֹתָם
לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. וְהוּא שְׂכָתוּב (משלי לא) מִשָּׂא אֲשֶׁר
יִסְרָתוּ אָמוֹ. וְזוּ בַּת שֶׁבַע אִם שְׁלֵמָה, שֶׁהִנְהִיגָה
אוֹתוֹ לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ.

כִּי הוּא אֲדֹנָיךְ (תהלים מה) - כָּל בַּחֲךָ הוּא (דף סה ע"א)
מִמֶּנּוּ. אֵינן הַלְבָּנָה מְאִירָה אֶלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.
שָׂמָּה אֲדֹנָי, סִימָן לְזִכְחוֹת מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. א' מֵרֵאשׁ
הַכָּל לְהַתְנַחֵג בָּהּ, וַי' הָרֵאשׁ שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ,
הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה.

וְהַשְׁתַּחֲוִי לוֹ (שם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מ"א א) וַתִּקַּד בַּת
שֶׁבַע. וְאִזּוּ הַמֶּלֶךְ עוֹשֶׂה כָּל רְצוֹנָהּ.
וַיִּשְׂרָאֵל מִתְנַבְּרִים לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וּמְדוֹרָם עִם
הַמֶּלֶךְ וְעִם הַגְּבִירָה.

וְאִזְ שָׂאֵר הָעַמִּים נִבְנְעִים תַּחְתִּיהֶם, וְכָל־ם חוֹזְרִים
 לַעֲבֹד אוֹתָם, מִשׁוּם שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. מִשׁוּם
 כִּי (תהלים מה) וַבַּת צַר בְּמִנְחָה פָּנִיךָ יַחֲלוּ עֲשִׂירֵי עָם.

בְּנִגְדָּךָ זֶה, (שיר א) לְסִסְתִּי בְּרִכְבִּי פָּרְעָה דְּמִיתִיךָ
 רַעֲיָתִי. שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן בְּלִבּוֹ
 לְהַכְנִים אֲחֵרֵיהֶם לַיָּם, כִּי שִׁשְׁבָּעוּ יִשְׂרָאֵל
 מִמְּמוֹנָם שֶׁהוֹבִילוּ לָשֵׁם עִמָּהֶם. וְהַכֹּל נִטְלוּ יִשְׂרָאֵל
 בַּיָּם שָׂכַר אוֹתָהּ הָעֲבוֹדָה שֶׁעָבְדוּ עִמָּם.

כְּמוֹ כֵּן לְעֵתִיד לָבֵא, וַבַּת צַר - זֶה צָדוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ
 וְשָׂאֵר הָעַמִּים שֶׁהִצִּיקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד עַתָּה
 הָיוּ מְצִיּוֹקִים לָהֶם בַּחֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נט)
 כִּי יָבוֹא כְּנֹחֵר צַר רוּחַ ה' נִסְסָה בּוֹ.

אִזְ יִשְׂרָאֵל יַחֲזְרוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּרְאָה בְּאוֹתָם צָרוֹת רַבּוֹת
 שֶׁבָּאוֹת עֲלֵיהֶם כְּמִי שֶׁנִּשְׁכַּח זְכוּרָתוֹ לְמַעֲלָה.
 וְכַשֵּׁם חוֹזְרִים בְּתַשׁוּבָה בְּלֵב שָׁלֵם, בְּכַתּוּב (דברים ד)
 בַּצַּר לָךְ וּמִצָּאוֹךְ וְגו', וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְיָשׁוּב
 הַמֶּלֶךְ לְבֵית הַגְּבִירָה לְפִיסָה. וְעַל זֶה (ישעיה נט) וְבֵא

לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, זֶה הַמֶּלֶךְ שָׁבָא לְבֵית הַגְּבִירָה. מִשׁוֹם
שְׂבִיתָהּ כָּלֶם שְׁלָמִים לְפָנֶיהָ, בָּא לְהַקִּימָהּ מֵהָעֶפְר.

בְּמִנְחָה פְּנִיךָ יִחַלוּ עֲשִׂירֵי עָם, מִשׁוֹם שְׂאֵת (תהלים
מה) כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּמֵהוּ
כְּבוֹדָה? כְּבוֹד ה'. וְזוֹ הַבַּת מֵאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁהִיא
פְּנִימָה וְדַאי. וְזוֹ הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא הַפְּנִים שֶׁל
הַכֹּל, וְהִיא מְעוֹרְרַת חֲרוֹת וּמְנוּחָה עַל פְּנִיָּה.

מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה (שם), פְּנִיךָ זֶה אָמַר
שְׁלֹמֹה (שיר א) נָאוּוּ לְחַיִּיךָ בַּתָּרִים
צוּאֵרֶךְ בַּחֲרוּזִים. לְחַיִּיךָ - פְּעַמִּים, לְזִמְן הַהוּא
וְלַעֲתִיד לָבֵא. בַּתָּרִים - שְׁנֵי תוֹרִים וְדַאי. מִשׁוֹם
שְׂבִימֵי הַמְּשִׁיחַ תַּתְּחִידֵשׁ דַּעַת בְּעוֹלָם, וְתוֹאֵר
הַתּוֹרָה לְפָנֶי הַכֹּל, מִשׁוֹם שְׁכָתוּב (ירמיה לא) כִּי כוּלָם
יִדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם. וְעַל זֶה מִמִּשְׁבָּצוֹת
זָהָב לְבוּשָׁה, זֶה צַד הַצָּפוֹן, שֶׁהַתְּלַבְּשָׁה בּוֹ לַעֲשׂוֹת
נְקָמוֹת בְּאוֹתָם שֶׁהִצִּיקוּ לְבְנֵיהָ. וְעַל זֶה קוֹרְאִים לוֹ
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְדוֹד וְדַאי הוּא. וְאִזּוֹ מֵתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם.

מַה כָּתוּב לְמַעַלָּה? (תהלים מד) כִּי שָׁחָה לְעַפָּר נַפְשֵׁנוּ
 כּוֹ, קוֹמָה עֲזָרְתָה לָּנוּ. מַה זֶה קוֹמָה? מִשּׁוּם
 שְׁעַד עֲתָה הִיא נוֹפְלֶת. כָּעֵת קוֹמָה עֲזָרְתָה לָּנוּ,
 שְׁנֵדֶבֶק הַמְּלֶךְ עִם הַנְּבִירָה. וּפְדָנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ -
 זֶה אֲבָרָהֶם, הַיָּמִין, שְׁלֹא תִהְיֶה לְאַחֹר. שְׁמִשּׁוּם כָּךְ
 אָמַר (תהלים י) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי. מִשּׁוּם כָּךְ,
 מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוֹשָׁה.

לְרַקְמוֹת - אֵלּוּ לְבוּשֵׁי כְבוֹד, שֶׁהֵם רְקוֹמִים
 לְמַקְרָשׁ. וְכָל הַבְּגָדִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְלִבָּשׁ, לְתֵת נְקֻמָּה בְּאָדָוּם. תוֹכַל לְמַלְךְ
 - זֶה הַכֹּלָה הַמְּלִבִּישָׁה אוֹתוֹ. מִי נָרַם כָּל זֶה? מִשּׁוּם
 שְׂיִשְׂרָאֵל לֹא הִתְעַרְבוּ בַּצַּד שֶׁל עֲשׂוֹ, כָּל אֵלּוּ
 עֲתִידִים לְרֹאוֹת בְּכָבוֹד שֶׁל צִיּוֹן.

בְּנֶגֶד זֶה, תוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה לָךְ. תוֹרֵי - שְׁנַיִם. רְמֹז
 לְתוֹרָה שְׁנֵתָנָה בְּיָמֵי פְרַעֲה, וְרְמֹז לְדַעַת
 שְׁתֵּת־תִּדְשׁ בְּיָמוֹת הַמְּשִׁית. עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף - שָׁם
 (הוֹשֵׁעַ ג) בְּתַמְשָׁה עֲשָׂר כֶּסֶף, וְכֹאֵן (שִׁיר ח) אִם חוֹמָה
 הִיא נִבְנְהָ עֲלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף. וְדֹאֵי שְׁמַצַּד שֶׁל

אֲבָרְתֶם בָּאָה זֹו לָהֶם. וְהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא כו) וְאָף אֶת
בְּרִיתִי אֲבָרְתֶם אֲזַכֵּר וְהָאָרֶץ אֲזַכֵּר.

תּוֹב לָנָה בְּשִׁמְחַת וְגִיל (תהלים מה) - שְׁתִּי שְׁמַחֹת,
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. לְמַעַלָּה - שֶׁהַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ וְהַכֶּסֶף נִשְׁלָמִים, בְּשִׂיאֲבֵד יוֹדַע צִיד מִן
הָעוֹלָם וְזַכְרוֹנוֹ לֹא יִזְכֵּר לְעוֹלָמִים. לְמַטָּה - יִשְׂרָאֵל
בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרַחֲמִים עֲלֵיוֹנִים מֵרִים
דְּגָלָם עַל הַכֹּל. וְעַל זֶה מוֹכָאוֹת לָךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִן הַגּוֹיִם מִנְחָה
לָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב תִּבְאִינָה בְּהִיכַל מְלֹךְ.

תַּחַת אֲבִתֶיךָ יְהִיו בְּנֵיךָ (תהלים מה). אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְכַנְּסֵת יִשְׂרָאֵל: תַּחַת אֲבִתֶיךָ,
אוֹתָם הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁהוֹדִיעוּ אוֹתָךְ בְּעוֹלָם
וְתִקְנוּ אוֹתָךְ - עַל הַכֹּל יְהִיו בְּנֵיךָ. תִּשְׁתַּמְּחוּ
לְשָׂרִים, אֶת אוֹתָם הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים, שְׁפָתוֹב בְּפֶהֶם
(במדבר כא) בְּאֵר תִּפְרוּחַ שָׂרִים, שֶׁתִּקְנוּ אוֹתָךְ בְּכֹל,
וְהַכֹּל לְבֵאֵר הַזֶּה. בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוֹת.

דָּבָר אַחֵר, (תהלים מה) תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יְהִיו בְּנֵיךָ -
 שְׂפָלָם בְּאַהֲבָה, בְּאוֹתָם דוֹר הַמְדָּבָר,
 בְּאוֹתָם שְׁנַקְרָאִים דוֹר יָדְעָה. יְהִיו בְּנֵיךָ - שְׂפָלָם
 בְּאַהֲבָה יִתְנַבְּרוּ עַל הַתּוֹרָה. בְּנִגּוּד זֶה כְּתוּב (שיר א)
 עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבוֹ נְרָדִי נָתַן רִיחוֹ. שֶׁהַקְּדִימוֹ
 עָשְׂיָה לְשִׁמְיָעָה, אַף כָּאֵן בְּנֵיךָ יִשְׁתַּלְּמוּ בְּמוֹתָם.

אֲזַכִּירָה שְׁמֶךָ בְּכָל דֹּר וְדָר (תהלים מה), מִתְדוֹר
 הָעֲלִיּוֹן, שֶׁתְּדוֹר וְתַחֲרוֹת תְּלוּיִים בּוֹ
 לְכָל. בְּזִמְן שֶׁהַשׁוֹפָר הַגָּדוֹל הַהוּא יוֹצֵיא הַכָּל
 לְחַרוֹת, אֲזִי עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעוֹלָם וָעֶד, שְׂלֵא יִפְרַד
 עוֹלָם מוֹעֵד, וְוָעֵד מֵעוֹלָם. בְּנִגּוּד זֶה, צְרוּר הַמֵּר
 הוֹדִי לִי בֵּין שְׁדֵי יְלִיין.

עַד כָּאֵן נִתְּנָה לוֹ רְשׁוֹת לְגִלּוֹת. בָּא שְׁלֵמָה
 וְהַשְׁתַּלְּמִים בְּכָל, וְהַשְׁלִים הַכָּל, וְהַכְּלִיל בְּאוֹתָן
 הַתְּשַׁבְּחוֹת חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה, תְּקִיּוֹם שֶׁל כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, שֶׁעֲתִיד תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִלּוֹתָהּ
 לְבְנֵי בְּזִמְן שֶׁתִּתְעוֹרֵר הַדַּעַת בְּעוֹלָם. בְּשֶׁכָּל אֶחָד
 וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִשְׁיַג דְּבִקּוֹת בְּחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, סוֹד

שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ הַמּוֹב שְׂאִין לוֹ
הַפְסָקָה כָּלֵל, לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. (דף סה ע"ב)